

Адыгэ Республикэм и Къэралыгъо Совет — Хасэмрэ и Правительствэрэ ягъэзет

Урысые Федерацием и Президент и Указ

Урысые
Федерацием
икъэралыгъо
наградэхэр
афэгъэшьошэгъэнхэм
ехылылагъ

Псауныгъэм икъэ-
ухъумэжыгъэу
илэхэм ыкIи илгъэсыбэ
хъугъэу гуетыныгъэ
фыригъэу Иоф зэри-
шэрэм апае шыгъу-
цIэу «Урысые Феде-
рацием изаслужен-
нэ врач» зыфиорэр
Васильев Георгий
Анатолий ыкIом —
къэралыгъо учрежде-
ниеу «Адыгэ респу-
бликэ клиникескэ сы-
мэджэщыр» зыфио-
рэм иврач шъхьалэ
игуадзэ фэгъэшьошэ-
гъэнэу.

Урысые
Федерацием
и Президенту
Дмитрий МЕДВЕДЕВ
Москва, Кремль
гъэтхапэм и 21-рэ,
2012-рэ илгъэс
N 316

Сурэтхэр А. Гусевым тырихыгъ.

Зэдэгущыгъурамьгажыгъэзэ
республикэм ипащэ Адыгэ Хасэм
итхьаматэу хадзыгъэ Бэгъушъэ
Адамэ фэгъушъуагъ, ипшъэрыл-
хэр шыгъу хэлъу ыгъэцакIэхэзэ
республикэм, адыгэ лъэпкъым
афэлэжъэнэу кыфэлъэуагъ.
Адыгеим игъэцкIэкIо хэбзэ ор-
ганхэмрэ мы общественнэ движе-
ниемерэ тапэкIэ яло зэхэлъу, зэгъ-
урылохэу Иоф зэдэшъыныр, цыф-
хэм шъуагъэ къафахыныр пшъэ-
рылъ шъхьалэу зэрэщытыр хигъэ-
унафыкIыгъ.

Хэсашъхьэм изэлукIэу мы ма-
фэхэм шылагъэм ИофыгуитIумэ
ащытегушылагъэх: Сирием шыгъэ-
гъэ лыкIо купым кышшыгъэ зэ-
фэхьысжыгъэр ыкIи Адыгэ Хасэм
итхьаматэ хадзыгъэным епхыгъэ
Иофыгъохэр.

А. Бэгъушъэм кызырешъуагъэм-
кIэ, кызырешъуагъэм зэкIэми
икандидатурэ дырагъэштагъ, а ма-
фэ дэдэм Адыгэ Хасэм игъэцкIэ-
кIо комитет зэхэжыгъыгъ. Ащ хэ-
тыштыгъэр мазэм кыкIоцI агъэнэ-
фэнхэу ары унашъоу шыгъэр.

Мыщ дэжыгъэм ТхьакIушынэ Ас-
лъан кызырешъуагъыгъэмкIэ,
Адыгэ Хасэм иисполком хэтын
фаехэр республикэм шыгъэлашIэ-
рэ цыфхэу, ялофшIэнкIэ, язекIуа-
кIэ лъыгъэныгъэрэ шъхьэлафэрэ
кызылэжыгъэхэр арых. Лъэпкъыр
зыгъэгумэжыгъэр Иофыгъохэр тэрэ-
зэу зэхэжыгъэнхэм пае республи-
кэм игъэцкIэкIо органхэмрэ об-
щественнэ организациемерэ язэпхы-
ныгъэ джыри нахъ гъэпыгъээн зэ-
рэфар Лышъхьэм кылуагъ.

— Непэ цыфхэм чIадзыжыгъэ

унэхэу тиадыгъэ къуаджэхэм адэт-
хэм япчъагъэ зэрэбэм тыналэ тед-
гъэтыныр, а гумэжыгъэр дэгъэзы-
жыгъэным фэшI кыгътефэрэр ты-
зэгъуэу зэшIотхыныр пшъэрылъ
шъхьалэхэм ащыгъу сэлъыгъэ, —
кылуагъ ТхьакIушынэ Аслъан. —
Мэхъанэшхо зигъэхэм ащыщ тины-
дэлъфыбзэ чIэтымынэу тырыгу-
шыгъэныр, тильэпкъ шэн-хэбзэ да-
хэу хэлъхэр кызылэжыгъэнхэр.
Джаш фэдэу обществэр зэзылхын
зылгъэкIыштыгъэ амал псэури дгъэфе-
дэн фае.

Адыгэ Хасэм ИофшIэн шъхьа-
лэу ыгъэцакIэрэр къуаджэхэм къа-
шежъэн зэрэфар Бэгъушъэ Адам
кылуагъ. Лъэпкъыбэ зыщыпсэурэ
кызылэжыгъэм тызэрысыр кыдэт-
лыгъэзэ, тильэпкъ идэхэагъэ, идэ-
гъуэ зэрагъэлоштыгъэ, анахъ пэ-

рытхэм ясатыр тыхэтэу тылгы-
кIотэным тыпылгъын зэрэфар
кIыгъэтыгъэ.

— Тильэпкъ кыкIугъэ тарихъ
гъогур, шIэжыгъэр дгъэлапIэзэ,
ыпэкIэ тылгыкIотэн фае, — кы-
луагъ Шъхьалэхъо Аскэр. — Ти-
ныбжыкIэхэм Иоф адэтшIэныр,
тыбзэ кызылэжыгъэныр, чIэтынгъэ
шэн-хабзэхэм къафэдгъэзэжыгъэ-
ныр — джары анахъ мэхъанэшхо
зэтынгъэ фае.

ТхьакIушынэ Аслъан зэлукIэ-
гъум кIэух зэфэхьысжыгъэр кы-
фишIыгъэ, Адыгэ Хасэм гухэлъу
илэхэр шыгъэныгъэм шыпхырыш-
гъэнхэм фэшI амалэу ялэмкIэ лэпы-
лгъэу зэрэфэхьыгъэхэр, ащ итхьа-
матэу хадзыгъэм бэкIэ зэрэщыгу-
гъыгъэхэр кылуагъ.

ТХЪАРКЪОХЪО Адам.

ЗэхъокIыныгъэхэм гъэхъагъэхэр къахIэлъыкIоштыгъ

АР-м и Лышъхьэм ТхьакIушынэ Аслъан тыгъуасэ зэ-
лукIэгъоу зэрищагъэм спорт псэуалэхэм язытет, ти-
спортсменхэм ягъэхъагъэхэр зэрэлагъэкIуатэхэрэм,
футбол клубу «Зэкъошныгъэм» илофыгъохэм, Олим-
пиадэ джэгунхэм Адыгэ Республикэм иллыкIохэр на-
хьыбэу ахэгъэлэжыгъэнхэм шытегушылагъэх, шы-
лэныгъэм епхыгъэ Иофыгъохэр кышIалэтыгъэх. АР-м
финансхэмкIэ иминистрэу Долэ Долэтбый, АР-м физ-
культурэмкIэ ыкIи спортымкIэ и Комитет итхьаматэу
Хьасанэкъо Муратэ, ащ игуадзэу Джармэкъо Юсыф,
АР-м футболымкIэ и СДЮСШОР идиректорэу Вла-
димир Гапон, нэмыкIхэри ащ хэлэжыгъэх.

2012-рэ илгъэсым тыхъагъ.
ТапэкIэ шыгъэ илгъэсифыр сы-
дэуштыгъэ дгъэлоштыгъэ? ТхьакIу-
шынэ Аслъан а упчIэм джэуап
кыыритыжыгъэ, мурад гъэнэфа-

гъэхэр тиIэу тылэжъэн, тыпсэун
зэрэфар хигъэунафыкIыгъэ.
Физкультурэм ыкIи спортым
кIэлэцIыкIухэмрэ ныбжыкIэ-
хэмрэ нахьышIоу апыщэгъэнхэм

фэшI спорт еджапIэхэм яИоф-
шIэн нахъ дэгъоу зэхамыщэ хъу-
штыгъэ.

ИлгъэсыбэкIэ узэкIэлэбжыгъэ,
ГТО-м ишапхъэхэр рагъэкъунхэм
пае спорт зэнэкъокIу гъэшIэ-
гъонхэр зэхэщыгъэх. КIуа-
чIэмрэ къулайныгъэмрэ зыщансы-
хъэхэр еджапIэхэм, спорт псэуа-
лэхэм ащыкIорэ зэлукIэгъухэм
пIуныгъэ мэхъэнэ ин ялагъ. Дзю-
дом, самбэ, нэмыкI шъхьэзэ-
кIэ зэнэкъокIухэм Адыгеим зы-
щаушъомбгъуштыгъэ. Владимир
Невзоровымрэ Емыж Арамбый-
рэ ауж Адыгеим идзюдоистэу
Олимпиадэ джэгунхэм зы нэб-
гыри ахэлэжыгъэп. ТIао Хьэ-
санбый тиреспубликэ шеджагъ,

щагъэсагъ, ау ар Къэбэртэе-
Бэлъкъарым кызырешъуагъэр
тэшIэ.

ТхьакIушынэ Аслъан гандбол
командэу «Адыфым» игъэхъа-
гъэхэм дэгъоу ащыгуагъ. Ти-
спортсменхэр Олимпиадэ джэ-
гунхэм ахэлэжыгъэх, ау непэ
тикомандэ узэрэщыгъун шы-
лэп. Суперлигэм хэт, зэкIэми
ажу ит.

— Джэнчэтэ СултIан фэдэ
ятIонэрэ тренер тиIэп. «Ады-
фыр» нахьышIоу ешIэным дэлэ-
жыгъэн фае, — кылуагъ Тхьа-
кIушынэ Аслъан.

Цыфхэр анахьыбэу зэплгы-
хэрэ спорт лъэпкъмэ футболыр
ащыщ. Мыекъопэ «Зэкъошны-
гъэм» иешIакIэ тигъэрагъэрэп. Клу-
бым идиректор шъхьалэу Натхъо
Адамэ кызырешъуагъэмкIэ, аужрэ
илгъэхэм тренер шъхьалэхэр ба-
щэрэ зэблахъуыгъэх. Командэм
ифIо-фашIэхэр хэпшыкIэу на-
хьышIоу агъэцакIэхэ хъугъэх
шъхьае, иешIакIэ хахъорэп.

«Зэкъошныгъэм» итренер
шъхьалэу Кобл Анзор телъхьа-
пIэмэ алыхъуыгъэп джэуапыр
кытыжыгъэным фэшI. Тирес-
публикэ шапIугъэ кIалэхэм «Зэ-
къошныгъэм» къагъэзэжыгъэ

ашIонгъоу ащ кылуагъ. Купым
апэрэ чIыпIитфыр кышIыдэзы-
хыштыгъэ командэхэм «Зэкъошны-
гъэр» ащыщ хъуным тренер
шъхьалэр ишъыпкъэу пылгыштыгъэ.
ТхьакIушынэ Аслъан ащ пы-
дзагъэу кылуагъ «Зэкъошны-
гъэр» апэрэ чIыпIитIумэ афэбэ-
нэн зэрэфар. Тиреспубликэ шыщ
кIалэхэр нахьыбэ хъухэу тико-
мандэ шешIэнхэм имэхъани кы-
хигъэщыгъэ.

Республикэ стадионыр зэра-
шырэм зэхэхэм бэрэ шытегу-
шылагъэх. Стадионым идиректо-
рэу Шъхьабэ Сэид кыыхигъэ-
шыгъэ бэдзэогъу мазэм ехъулIэу
футбол шешIэнхэ зэралэжыгъэ-
штыгъэ. ПсэолэшIэхэм шыкIагъэу
афалэгъуэрэм, Иофхэр зэтэзыла-
жэхэрэм ягугъуи къашыгъэ. Ста-
дионым игъэпсын пэлухъаштыгъэ
ахъшэр федеральнэу зэрэщыты-
ри, ар шIэхэу кызырагъоты-
штыри зэхэхэм кышIауагъ.

АдыгэкIалэ, нэмыкI псэупIэ-
хэм стадионхэр ащышIыгъэнхэ
фаеу зэлукIэм шалыгъагъ. Унашъоу
зэлукIэм шаштагъэр зэрагъэцакIэрэм
тылгыплэщтыгъэ, гъэзетеджэхэр
щыдгъэгъэзэ-
штыгъэ.

ЕМТИЛЪ Нурбий.

Лотерейхэр шIэхэу ащэщтых

Хэгъэгъу ззошхом Теклоньгъэр къызыщыдахыгъэр илъэс 70-рэ зэрэхъурэм ипэгъокIэу щыIэщт шIушIэ лотерееу «Теклоньгъ» зыфилорэм Адыгеир хэлэжъэщт. 000-у «Забота» зыцIэмрэ заом, IофшIэным, УIэшыгъэ КIуачIэхэм ыкIи правэухъумэкIо органхэм яветеранхэм я Урысые общественнэ организациерэ ар зэхашъ.

АР-м иветеранхэм я Совет шъгъэдэкIыжъ зыхьырэ исекретарэу Тамара Козловам къызэриуагъэмкIэ, республикэм зэ-

тарэу Тамара Козловам къызэриуагъэмкIэ, республикэм зэ-

Псауныгъ

Илъэси 8-м нахьыбэмэ — проценти 100-у

Урысыем псауныгъэр къэухъумэгъэнымкIэ икIуылыкIу ипашэхэм гупчэ гъэзетхэм, къэтын зэфэшхьафхэм къазэрэщалорэмкIэ, шIокI зимыIэ медицинэ страхованиемкIэ фондым къыкIэу мы илъэсым сомэ миллиард 890-рэ мыхэм къалу-кIэщт. А ахьщэр зыпIуэханэу рахъухьэхэрэм ащыщэу анахь Iофыгъо шъхьалэу алыгъэхэрэм агугъу тэри мызэу, мытIоу къэтшIыгъ.

Джыри зы Iофыгъо къыхэдгъэщы тшIоигъу. Ар зыфэгъэхьыгъэр IофшIапIэхэм аIутхэу зэрэсымаджэхэм къыхэкIыкIэ охътэ гъэнэфагъэм Iоф зышIэн зымылэкIыгъэхэм («больничнэм» щылагъэхэм) ахьщэр къазэралфалыгъэщтыр ары.

ШъузэрэщыгъуазэмкIэ, IофшIлэр сымаджэ зыхьукIэ, апэрэ IофшIэгъу мэфищым телефэрэ ахьщэр къэзытырэр IофшIапIэу ар зыIутыр (работодатель) ары. ЯплIэнэрэ мафэм къыщегъэжьагъэу IофшIлэр зэрэсымаджэрэ уахъгэм къыкIоцI ащ ахьщэ къэзытырэр шIокI зимыIэ медицинэ страхованиемкIэ фондир ары. А Iофыгъом пIуагъэхьаным пасфондым ибюджет къышда-лгытагъэр сомэ миллиарди 182-рэ.

Сыдэуштэу «больничнэхэр» къафалыгъэщтха? А упчIэм иджэуапэу специалист-

хэм мары къалорэр. IофшIлэу илъэси 5-м нахь макIэу Iоф зышIагъэхэм гурыт лэжьапкIэу яIэм ипроцент 60 къаратыщтыр, ау ар мазэм сомэ мин 21,9-м шIокIыи ылъэкIыщтэп.

Илъэси 5-м къыщегъэжьагъэу илъэси 8-м нэсэу стаж зилэхэр гурыт лэжьапкIэ ипроцент 80-м щыгугъынхэ альэкIыщт, ау а ахьщэр мазэм сомэ мин 29,2-м шIокIыи зытэп.

Илъэси 8-м къехъугъэу Iоф зышIэхэрэм медицинэ страхованиемкIэ къаратыщт ягурыт лэжьапкIэ проценти 100-у, ау мазэм сомэ мин 36,5-м нахьыбэн ари ылъэкIыщтэп.

ПэшIорыгъэшъэу къызэралфалыгъэрэмкIэ, унэ ыкIи ведом-

кIэмкIи лотерей билет мин 40 къыфэкIуагъ. Ащ шыщэу мин 20-р къалэу Мыекъуапэ шашэн гухэлъ яI, адрэхэр районхэм атырагошагъ. Зы лотерей сомэ 50 буас. ЗэрэрахъухьэрэмкIэ, уасэм ипроцент 7-р ветеранхэм якъэлэ ыкIи район советхэм ясчотхэм арыхьашт.

Апэрэ лотерей идзэныр жьоныгъуакIэм и 27-м Москва щыкIошт.

Мы Iофтхьабзэм ишIуагъэ-кIэ ветеранхэм IэпыIэгъу тедзэ арагъэгъотын амал общественнэ организациехэм яIэщт.

ИШЪЫНЭ Сусан.

ственнэ медицинэ учреждение 750-мэ медицинэ полисхэмкIэ цIыфхэр аштэщтых, IэпыIэгъу афэхъуштых (икIыгъэ илъэсым егъэпшагъэмэ, медицинэ учреждении 100-кIэ нахьыб). 2013-рэ илъэсым къыщегъэжьагъэу ахэм япчъагъэ джыри хэхъонэу ары, сыда пIомэ мылькоу медицинэ учреждениехэм къафатIупшыщтыр зы чIыпI къызыдикIыштыр,

«однока-нальное финансирование» зыфалорэм мы системэр техашт.

Джы зэрэщытмыкIэ шIокI зимыIэ медицинэ страхованиемкIэ фондым ахьщэ къызыфитIупшырэр в р а ч х э м ялэжьапкI,

медикаментхэм ящэфын ыкIи сымаджэхэм ягъэшхэн. Адрэ мылькоу сымэджэщхэм апэухьэрэр зэкIэ чIыпIэ бюджетым ыпшъэ дэкIы.

2013-рэ илъэсым медицинэ учреждениехэм апэIухьанэу щыт мылькур зэкIэ зы чIыпIэ щызэлукIэщт, ащ къыкIыгъэ ар медицинэ учреждениехэм афатIупшыгъэ ашIыщт сымаджэу яуалIэрэм, зифIо-фашIэ агъэцэкIэрэ пчъагъэм ялыгытыгъэу. Арышъ, унэе медицинэ учреждениехэм нахьыбэу полисхэмкIэ цIыфхэр аштэнхэм фэдэу къафыхэкIыштым егушпысэнхэу хьушт.

ЖАКIЭМЫКIО Аминэт.

АР-м и МВД изэфэхьысыжьхэм къызэрагъэзла-гъорэмкIэ, гъэтхапэм и 19-25-м Адыгеим бзэ-джэшIэгъи 107-рэ щызэрахьагъэу агъэунэфыгъ. Ахэр тыгъон Iофэу 46-рэ, гъогогъуи 4-рэ машинэхэр рафыжьагъэх, экономикэм ылъэныкъокIэ бзэ-джэшIэгъэ 24-рэ, нэмыкIхэри.

Хьулыфыгъэ ешъуагъэм машинэр рифыжьагъ

Кошхьэблэ районым щыщ хьулыфыгъэу илъэс 24-рэ зыныбжьым иIахьылхэм ямашинэ Iуифыгъ. Ахэр зэгъусэхэу хьакIапIэ къызэдикIыжьыгъэх. Автомобилыр зиём къэлапчъэхэр къыIухыфэ къызфигъэфеди, ВАЗ-2101-р рифыжьагъ. А пчыхьэ дэдэм а машинэм исэу гъогу хьугъэ-шIагъэм хэфагъ. Полицейскэхэм зэрагъэунэфыгъэмкIэ, бзэджашIэр ешъо-гъагъ ыкIи наркотик ыгъэфедэгъэу щытыгъ.

Джэджэ районым автомобилэу ВАЗ-2106-р илъэс 26-рэ зыныбжьэ кIэлакIэм рифыжьэнэу фэагъ, ау гъунэгъум ар къыдигъэхьугъэп. «Шестеркэм» ипчъэхэр емыгъэ-тыгъэхэу шагум дэтыгъ, зиер унэм исыгъэп. БзэджашIэр шъэфэу машинэм итIысхьы зызэхегъанэм, гъунэгъу хьулыфыгъэм къызэхихыгъ ыкIи псынкIэу чIыпIэ полицием иотдел макъэ ригъэлугъ. А чIыпIэм кIалэр къышдаубытыгъ, ышIагъэми еуцолIэжьыгъ.

Iашэ бэдэдэ иунэ къырахыгъ

Мыекъопэ отделым иуголовнэ розыск икIуылыкIушIэхэм чанэу Iоф ашIагъ. БзэджэшIагъэ горэм епхыгъэу къызэлэахыгъэ уголовнэ Iофым хьулыфыгъэу илъэс 68-рэ зыныбжьыр зэрэхэщэгъэм егуцафэхэу къэбар къалыIэсыгъ. Ащ иунэу Мыекъуапэ дэтыр къызалыхьым, шъыпкIэу къычIэкIыгъ.

Щэ зэфэшхьафэу 60, кIэ-

рахъоу ТТ-м игъусэн фэе щэхэр зэкIэ, шэкIо шхонч ыкIи гранатхэм апылът детонатор зауэрэ унэм къырахыгъэх. Полицейскэхэм яупчIэхэм къаубытыгъэ хьулыфыгъэм джэуап шъыпкIэ къаритыжын ылъэкIыгъэп.

Урысыем и МВД иуплэ-кIун-криминалистическэ гупчэу Адыгеим щыIэм къагъотыгъэ Iашэхэр арагъэхьыгъэх.

ТыгъуакIор хьэхэм агъэунэфыгъ

Станицэу Дондуковскэм щыпсэурэ бзылфыгъэу илъэс 32-рэ зыныбжьым иунэ зыхъункIагъэхэр сыхьатым къыкIоцI следственнэ-оперативнэ купым ыгъэунэфын ылъэкIыгъ. Хьэ гъэсагъэу ягъусагъэм тыгъуакIохэм ащыщ горэм иунэ ришIагъэх. Джэджэ районым щыIэ отделым икинологэу Ярослав Фоминым ыгъэсэрэ Рекс псынкIэу лъэужыр ыубытыгъ, тапэкIэ хьапсым дэсыгъэу мы станицэм щыпсэурэм икIэлапчъэ екIо-ллагъ. Унэр къызалыхьым,

атыгъугъэ пкъыгъохэу телевизоры, плейерыр ыкIи хьызмэтым шагъэфедэрэ Iэмэ-псымэхэр къырахыгъэх.

Лыхьон Iофтхьабзэхэм къызэрагъэзлагъэуагъэмкIэ, станицэм щыщ хьулыфыгъэхэу илъэс 57-рэ ыкIи 39-рэ зыныбжьхэм бзэджэшIагъэр зэрахьагъ. НэгыритIуми Iоф ашIэрэп, шьон пытэхэм апы-щагъэх. Ахэм къызэралуагъэмкIэ, къатыгъугъэхэр ащэнхэ гухэлъ ялагъ, къыкIэкIырэ ахьщэмкIэ рашъуштыр къащэфынэу фэагъэх.

Лытэныгъэ зыфэсшIырэ редакциер!

Сурэтхэм арышъулъэгъорэ кIалэр зыщыщым, ащ ылъэкъуацIэрэ ыцIэрэ язэгъэшIэнкIэ IэпыIэгъу шъукъысфэхьунэу зыкышъуфэсэгъазэ. Джыдэдэм Ростов хэ-

кумкIэ Усть-Донецкэ районым ипсихиатрическэ клиникэ ар чIэлъ. 1995-рэ илъэсым Чэчэным щыкIогъэ заом ар контузии зыщэхэу нэуж къырыкIуагъи, зыщыщи, ыцIи кышIэ-жьыхэрэп. 2011-рэ илъэсым чъэпыогъум и 28-м ащ фэгъэхьыгъэу тырахыгъэр къэтынэу «Жди меня» зыфилорэм къыщагъэлъэгъогагъ. Ау Iофыр зы чIыпIэ ико-щыкIыгъэп. Волонтерхэм я Содружестви «КIэлэцIыкIу фэхыгъэхэм талъэхъу» зыфилорэри ащ фэдэ лыхьхунхэм

ауж итых. Официальнэ организациехэм зызэрэфэгъэзагъэми ишIуагъэ къэкIуагъэп, хэкIыпIэ закъоу къэнэжьыгъэр къэбар жъугъэм иамалхэмкIэ цIыфхэм зафэгъэзэныр ары. Мы сурэтхэр зылъэгъухэрэм ащыщ горэм кIалэр къышIэжьыным тыщэгъугъы.

Гуфалпэу мы кIалэм ынэгу шъукIаплъ! Заом щыфэхыгъэу ар алыгъэнкIи пшIэхэнэп. Чэчэн заом буж ащ зыкышIэжьырэп. Ростов игоспиталь къызыщелэзэхэ нэуж, 2000-рэ илъэсым щегъэжьагъэу ар психиатрическэ кли-

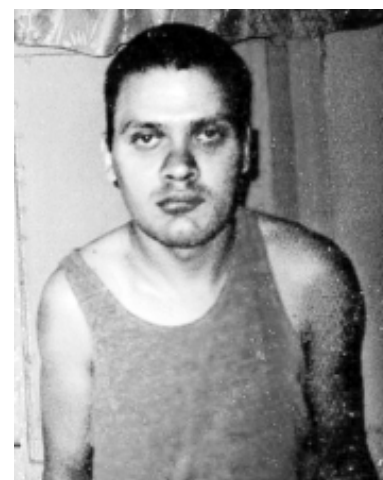
никэм щалыгъ. Ащ игупсэхэм якъэгъотынкIэ шъукъыздеI!

«Чэчэным щыфэхыгъэ дзэкIолIхэр тщыгъушпэщтхэп» зыфилорэм якуп хэтэу мы сурэтыр «Одноклассники» зыфилорэ сайтым рагъэхьагъ. КIалэм фэгъэхьыгъэ къэбар зытIэкIэлъэп пIоми хьушт. Къэтынэу «Жди меня» зыфилорэми зыфэдгъэзэгъагъ, ау ащ ишIуагъэ къэкIуагъэп. Къэтынэм исайт сыхьэгъагъ, ау кIалэм ылъэкъуацIэ, ыцIэ, ятацIэ зэрэсымышIэхэрэм къыхэкIэу сыхьыхьонхэмкIэ сылбыкIотэн слъэкIыгъэп.

Мы цIыфыр зыгорэкIэ шъулъэгъугъэмэ, шъуинэIуасэмэ къэбар къытэжъугъэу. Игупсэхэр ащ лыхьхунхэрэп, ятIонэрэ

Чэчэн заом хэкIодагъэу алыгъэ-тэщтын.

Психиатрическэ сымэджэщым ыпэкIэ ар зычIэлъыгъэ госпиталым сыфэтхагъ. Къэбар горэ къызэрэсIэкIахэу макъэ къышъозгъэлэушт.

■ ЛЪЭПКЪ ЮФЫГЪОХЭР

КІЭРМЫТ Мухьдин:

— Мухьдин, хәтхә уигъусагъэхэр, Сирием шьуклоном сыда лъапсәу фәхьугъэр?

— Сигъусагъэх Адыгэ Республикэм лъэпкь ЮфхэмкӀэ, ІэкӀыб къэралхэм ащыпсәурэ тильэпкьэгъухэм адырӀэ зэпхыныгъэхэмкӀэ ыкӀи къэбар жьугъэм иамалхэмкӀэ и Комитет итхьаматэу Шъхьэлэхьо Аскэр, ДАХ-м хәтхәу Бэгъушъэ Адамрә Сэхьутэ Аскэррә, Федеральнэ гупчэм ылъэныкъокӀэ сенаторхәу Альберт Кажаровыр, Дерә Вячеслав, ФедерациемкӀэ Советым и Аппарат иЮфышӀэхэр. Мы Юфым лъапсә фәхьугъэри кӀэкӀэу къэсӀошт. Парламентым и Джэпсалъэу федеральнэ гупчэм ипашцхэм афәдгъэхьыгъэр Адыгеим, Къэбартәе-Бэлъкъар ыкӀи Къэрәщәе-Щәрджәс республикэхэм ясенаторхэм алъы-Іэсыгъагъ. КъБР-м исенаторэу Альберт Кажаровым адрә сенаторхәри игъусэхәу ФедерациемкӀэ Советым и Тхьаматэу Валентина Матвиенкэм зылу-гъакӀи тызыгъэгумәкӀырә Юфым изытет къыфилотагъ. Ащ пшъэрӀыгъ къафишӀыгъ Урысыем икӀыгъэ делегацием Сирием кӀон, Юфхэм изытет къы-зэхифын, къэбарэу шыӀэхэр къыхьынхә фаеу. Джащ тетәу ащ тыкӀонэу хьугъэ.

— Сирием зэрәщымырә-хьатыр ренәу зэхәтәхы, ар пәрыохәу къышъуфә-хьугъәба?

— ЗәкӀәри дэгъоу зэхәщәгъагъ. Москва тикӀи гъэтхәпэм и 16-м Амман, ащ тикӀи Дамаскә тыбыгыгъ. Урысые Федерацием и ЛыкӀоу Сирием шыӀэр иЮфшӀэгъухэр игъусэхәу къытпәгъокӀыгъагъ. Тызы-щәшт автомашинэхэмкӀи, ты-кьэзыухьмәнхәу тигъусәшт-хэмкӀи, программәу зэхәгъә-уцуагъэмкӀи зәкӀәри дэгъоу зә-хәщәгъагъ. Чошым тынәсыгъ, ятӀонэрә мафәм Посолым сыхьатитӀу зәдгъушыӀыгъу ды-тилагъ. ТызыфәкӀогъэ Юфым хәлӀэу зәкӀэ тә тшӀэрәр къы-фәтӀотагъ. Адыгэхәр а хәгъә-гум ифәнхә зэрәхьугъэр, шы-псәурә пчъагъэр, Іәшә зәпәу-цуныгъәу ащ къытәдјагъэм ыпкь

къыкӀәу адыгэхэм ячӀыгужъ къагъәзәжы ашӀоигъоу къы-зэрәкӀәлӀәлӀухэрәр, нәмыкӀхәр.

— Ащ нәмыкӀәу хәтә шъузылукагъэхәр, яеплъыкӀэхэм сыдәуштәу шъуахәпләгъа? КъәкӀожьын Юфым тилъэпкьэгъухэм теубы-тәгъә пытә фыряӀәу къышъушыгъа?

— Дамаскә Адыгә Хәси 6 шызәхәщәгъ, ахэм Хәсашъхә яӀ. Щәджәгъоужым Хәсашъхәм хәтхэм ащыцхәу къа-кӀо зышӀоигъохәр Посольствэм къырагъәблагъәхи, ахәми талукӀагъ, сыхьатипӀи фәдизә тызәдәгушыӀагъ. Тызылука-гъэхэм гъәшӀэгъоныхьо къа-луагъәу къысцхьыгъәп. НахьыбәмкӀә Юф цыкӀу-шъокӀу-хэм къаӀәупчӀәштыгъәх. Сә гушыӀәр къызысатым тызыфә-кӀогъә гухәлӀыр къәсӀуагъ. Тә къызәдгъашӀә тшӀоигъуагъәр къәкӀожьынәу теубытагъә зы-шыгъә пчъагъәр, тызәраделән тӀәкӀыштәу къызэрәтшыгу-гъыхәр лъэныкъохәр, нахь хәб-зә ЮфышӀоу шытхәр ары. Альберт Кажаровми, Къэрә-щәе-Щәрджәсый ыцӀәкӀә сена-торәу Дерә Вячеслави къаӀуагъ алъәкӀ къызәрамыгъәнәштыр, Урысыем ипашцхэм Юфыр тә-

рәзәу зэралъагъәлӀәсыжыштыр, Сенатым и Тхьаматә ипшъә-рылӀкӀә тыкӀонәу зэрәхьугъәр.

— НәмыкӀ зәлуӀәгъухәри ащ къыкӀәлӀыкӀуагъәхә?

— Ыужырә мафәм тилъэп-кьэгъухэм адытиӀәгъә зәлуӀә-гъур нахь дэгъоу, нахь деловой нәшән хәлӀәу гъәпсыгъагъ. Дамаскә къыпәблагъәу адыгә нәбгырә 800 — 900 фәдиз зы-дәс псәупӀә иӀ. Ахәм ахәтых 1967-рә ильәсым Голанскә лъәгапӀәм къырафыхыгъәхә адыгэхәр. ЫпәкӀә тилӀәгъә зә-луӀәгъухәм ащӀӀуагъэхәр ашӀәхәти, нахь фәхьазырхәу цыфхәр зәлуӀәгъуым къәкӀо-лӀәгъагъәх. Ащ къышыгушы-лагъэхэм теубытагъә хәлӀәу къаӀуагъә къәмыкӀожьыхә зэрә-мыхьуштыр, джы хабзәм фә-банәхәрәм тетыгъор заштәкӀә, а хәгъәгур псәупӀә зәрафәмы-хьужыштыр. Сыда пӀомә адыгэхәр хәгъәгум ипашцхэм ягъусагъәх, дзәм, полицием ахәтыгъәх, арышъ, нәпч ра-фынхә алъәкӀышт. Джыдәдәми яунәхәм къаӀуалӀәхәшъ, алӀэхәр краскәм хәгъәуагъәхәу якъәла-пчъәхәм тамыгъэхәр къаты-рагъәуоцх «мы унәр сәсий» аӀозә. Джащ фәдәу къаӀуагъә хәти «ытамә» тесынхәу зэрә-мыгъүгъэхәрәр, ежхәм еджа-

гъэхәр, специалист дэгъухәр зә-ряӀэхәр. Джащ фәдәу хагъәунә-фыкӀыгъ лъәпкь республикэхәм зәкӀәми псәупӀә чыпӀә щара-тын амылӀәкӀыгъәкӀи гухәкӀ зәрачымыхьуштыр, Урысыер яхәгъәгъоу зэралъыгъәр, тыдә чыпӀә щаратыгъәми зэрәзә-гъыштхәр. КъыкӀәупчӀагъәх тхылӀхәм ягъәхьазырынкӀә тәделән зэрәтӀәкӀышт шӀы-кӀәм, зыдәкӀонхә, зәрысынхә агъотын алъәкӀыштә зыфәпӀо-цтым. АшӀогъәшӀәгъонәу къа-луагъә егъашӀәм Тыркуер Уры-сыем ипыигъ нахь мышӀәми, джы гъогур зәлухыгъәу, визә имышыкӀагъәу цыфхәр зәхә-хьанхә алъәкӀынәу зәрагъәпсы-гъәр, Сириер егъашӀәм Урысы-ем къыфәдәгъугъ нахь мышӀә-ми, джы къызнәсыгъәм ащ те-тәу зәрамыгъәпсыгъәр.

— Сирием шъузәрәщыла-гъәм, Посольствәм ило-фышӀәхәм, Адыгә хәсә-хәм ялыкӀохәм шъуазә-рәлукагъәм сыда кӀәухәу фәхьугъәр, гугъапӀәу къытыхәрәр?

— ТыкьызәкӀожьым, гъә-тхәпэм и 20-м, купым хәтыгъә-хэмкӀә Адыгеим и Лышъхьә зыӀудгъәкӀагъ, къэбарәу къәт-хьыгъәр фәтӀотагъ. Джащ фә-дәу шӀәгъән фаеу тӀыгъәхәрәм

яхьылӀәгъә предложениехәр къыфәтхьыгъәх.

— Сыда ахәм къыдалъы-тәхәрәр?

— АпәрәмкӀә, тилъәпкьә-гъухәр къәщәжыгъәнхәм епхы-гъә Юфыгъохәр зезыхьаштхә комиссиеу Премьер-министрәр зипәщәштыр зәхәщәгъән фае. ЯтӀонәрәмкӀә, къәкӀожьыхәрәр зырагъәблӀәгъәштхә Гупчә зә-хәщәгъән фае. ЯщәнәрәмкӀә, мылӀкӀу зыщызәӀудгъәкӀәшт фонд зәхәщәгъән фае. ЯпӀӀә-нәрәмкӀә, къаләхәм, районхәм япашцхәм пшъэрӀыгъ афәшӀы-гъән фае зыгорәкӀә къәкӀожьы-хәрәр тызәжәрәм нахьыбәу къычӀәкӀмә, ахәр зэрәтӀыс-хьанхә алъәкӀышт унә нәкӀ пчъагъәу чылагъохәм адәтхәр зәрагъәшӀәнхәу.

Джыри зы къэбар къыхәз-гъәхьожы сшӀоигъу. Сенато-рәу Альберт Кажаровыр теле-фонкӀә а мфә дәдәм къысфы-теуагъ. КыӀуагъ Валентина Матвиенкәм къэбарәу къәт-хьыгъәр зэрәлӀыгъәлӀәсыгъәр ыкӀи ащ пшъэрӀыгъәу къыгъә-уцугъәр. Кырилуагъ тилъәп-кьэгъухәр къәщәжыгъәнхәм фәшӀ федеральнэ гупчәм ышӀән фаеу тӀыгъәхәрәр къызыӀоты-кӀырә аналитическә запискә зәхәугуфыкӀыгъә етхьылӀән фаеу. Арышъ, сенаторхәми ащ Юф дашӀәшт, республикэхәм япредложениехәр алъыдгъә-Іәсынхә фае.

— О пшъхьәкӀә сыд фәдә зәфәхьысыжыа пшӀы-хәрәр?

— Адыгэхәм ячӀыгужъ къядгъәгъәзәжыштәп зыфә-пӀон телъхәпӀә гори шыӀәп. СыдигъокӀи тыхәгъәгу къыфә-дәгъугъәх, агу къыфәкьәбзәгъ, ЮфышӀәкӀошхә, бырсыр апы-лӀәп. Арышъ, мы къыныгъом изәшӀохынкӀә Урысыем ипашц-хәр ІәпыӀәгъу къытфәхьунхәу сщӀэгъугъы. Ба, макӀә слонәу сшӀәрәп, ауми яшӀуагъә къы-тагъәкӀынәу къысшӀошы.

СЭХЬУТЭ Нурбий.

■ ПЕНСИЕХӘМКӀӘ ФОНДЫМ ШЪУЩЕГЪӘГЪУАЗӘ

Социальнә пшъәдәкӀыжъу ахьырәр нахь зәхәзышӀэхәрә ыкӀи егугъухәзә зыгъәцәкӀә-жыыхәрә страховательхәу — цыфхәм ЮфшӀән изытыхәу Урысыем ирегионхәм Юф ащызышӀэхәрәр къыхәгъә-щыгъәнхәм ыкӀи шлухьаф-тынхәмкӀә хәгъәунәфыкӀыгъән-хәм фәгъәхьыгъ Всероссийскә конкурсу «ШокӀ зимыӀә пен-сие страхованиемкӀә 2011-рә ильәсым анахь страхователь дэгъоу зыкьэзыгъәлӀәгъуа-гъәр» зыфиӀорәр. Урысые Фе-дерацием ПенсиехәмкӀә ифонд а конкурс зызәхищәрәр ильәситӀу хьугъә.

2010-рә ильәсым телъыт-гъә апәрә конкурсым икӀәуххәр Адыгә Республикәм щызәфа-хьысыжы, социальнә пшъә-

ЗипшъәдәкӀыжъ зыщымыгъупшәхәрәр

дәкӀыжъу ахьырәр нахь зәхә-зышӀәзә зыгъәцәкӀәжыгъәхә ЮфшӀәпӀә 16 къыхәгъәщы-гъагъ. Страховой тынхәр Пен-сиехәмкӀә фондым зэрәхагъә-хьэхәрә закъор армырәу, яЮф-шӀән епхыгъә нәмыкӀ социаль-нә лъэныкъохәри къыдалъыт-хәзә, конкурс хәшыпыкӀыныр пхьашәу зәхәтәгъагъ. Жьоны-гъуакӀәм и 25-м Адыгеим и Правительствә зычӀәт унәм хәт зал цыкӀум мфәкӀ гъәпсыкӀә иӀәу социальнә пшъәдәкӀы-

жыныгъәм ехьылӀәгъә дип-ломхәу УФ-м ПенсиехәмкӀә ифонд и Правление итхьаматәу А. В. Дроздовырә ПФР-м и Адыгә республикә Къутамә ипашцә А. Хь. Къуләмрә зыкӀә-тхәжыгъәхәр текӀоныгъәр къы-дзыхыгъәхәм щаратыжы-гъагъәх.

Мы лъәхьаным 2011-рә ильә-сым кӀәухәу фәхьугъәхәм ате-гъәпсыкӀыгъә конкурсым иап-рә чззыоу чыпӀә конкурс ко-миссиехәм конкурсым хә-

ләжәштхәм яматериалхәр зыпәгъәхьазырыхәрәр муниципальнә образованиехәм но-минациипӀыым телъытагъәу ащәкӀо.

Предприятием, организа-цием Іут ЮфышӀә пчъагъәм тегъәпсыкӀыгъәу, къыкӀә-лӀыкӀохәрә категориехәр ахәм ахәхьәх:

нәбгырә 500-м ехьу зы-гъәлӀәжьэрә ЮфшӀәпӀәхәр;
нәбгыри 100-м къышы-ублагъәу 500-м нәс зы-

гъәлӀәжьэрә ЮфшӀәпӀәхәр:
нәбгыри 100-м нәсәу зы-гъәлӀәжьэхәрәр;

шъхьәзәкӀо предприни-мательхәу ыпкӀә ритызә ыгъәлӀәжьэрә ЮфышӀәхәр зӀәхәр.

Тызыхәт ильәсым имәлыл-фәгъу и 16-м — ятӀонэрә реги-ональнә конкурсым ятӀонэрә чззыу икӀәуххәр, жьоныгъуа-кӀәм и 15-м иящәнэрә чззыоу федеральнә лъәгапӀәм лъыӀсәу гъәпсыгъәм икӀәуххәр зәфахы-сыжыштхы. ЯЮфшӀәгъәхәмкӀә анахь зифәшъуашәхәу къыха-гъәщыгъә ЮфшӀәпӀәхәр — цыфхәр зыгъәлӀәжьэхәрәр ащ шыагъәунәфыкӀыштхы.

ПФР-м
и Адыгә республикә Къутамә
ипресс-къулыкӀу.

Мафэ къэс гектар мин

Теуцожь район администрацием мэкъу-мэщымкIэ игъэ-орышлэпIэ иагроном шъхьалэу НатIэкъо Махьмудэ къызэрэ-тилуагъэмкIэ, дунаир къызэрэ-фэбагъэм лыпытэу, гъэтхэ гу-бгъо ИофшIэнхэм зызэрафагъэ-хъазырыгъэм ишлуагъэкIэ, яб-жыхъасэхэм минеральнэ чы-гъэшлэхэмкIэ яшлушIэхэу ауб-лагъ. Мы лъэхъаным районым игубгъохэм Иоф ащашIэ мине-ральнэ гъомылэхэр бжыхъасэ-хэм аIэкIэзыгъэхьэрэ, хъэшъо щэрэхьхэр зыкIэгъу «Луноход» зыфалорэ агрегатитIумэ, само-лети 2-мэ, чыгъэшлэхэр хъасэ-хэм ахэзыгъэкIорэ агрегат 17-мэ.

— А ИофшIэнхэм язэшIохын апэу зыщыфэжыгъэхэр ООО-у «Адыгейскэр» ары, — еIо Махьмудэ. — А хъызмэтшIа-пIэм (иагроном шъхьалэр Кушгъу Хъазраил) коц гектар 369-м «Луноход» зыфилорэмкIэ гектар тельгытэу чыгъэшлэу килограм-ми 150-рэ шыIэклагъэхьагъ. Мы мафэхэм хъэ гектар 465-у яIэм ешлушIэх. ООО-у «Шансым»

(ипащэр Уджыхъу Юр) илъэс къэс коцыр шагъэбагъо. Мыщи коц гектар 220-у яIэм изы гек-тар пэпчъ аммиачнэ селитрэ килограмм 200 Iэклагъэхьагъ. Фирмэу «Киево-Жураки» зыфи-лорэми ИофшIэнхэр шыжъотых. Мыщ бжыхъасэ гектар 2680-рэ къыщагъэкIыгъ, ащ шыщэу ко-цыр гектар 1464-рэ, хъэр гектар 769-рэ. Минеральнэ гъомылэхэр ахэм ахэзыпхьэрэ агрегатитIумэ дэгъоу Иоф арагъашIэзэ, коц гектар 900 фэдизмэ, хъэу зэкIэ яIэм чыгъэшлэу килограмм 200 гектар тельгытэу ахатэкъуагъ.

— Адэ Кушгъу Рэмэзанэ зи-пэщэ фирмэу «Синдика-Агро» зыфилоу илъэс къэс коцыр зы-шагъэбагъорэм иIофхэр сыдэу щытха? — теупчIы тигушы-Iэгъу.

— Ахэр сыд фэдэрэ ИофкIи гъэтхэ губгъо ИофшIэнхэм афэ-хъазырых, анахь охътэшлэхэми ахэр агъэцкIэщтых, — къыт-фэIуатэ НатIэкъом. — Ащ ишыхъат бжыхъасэ гектар 2509-у яIэм мы лъэхъаным

зэрешлушIэхэрэр. Ащ шыщэу коцыр гектар 1489-рэ. Ащ ызы-ныкIо нахьыбэм гектар тельгы-тэу чыгъэшлэу килограмми 150-рэ Iэклагъэхьагъ. Рапс гек-тар 800-м шыщэу 500-м яшлу-шIэгъахэх. Хъэ гектари 180-у яIэми минеральнэ гъомылэхэр шIэхэу Iэклагъэхьащтых. Мыщ самолетитIумэ Иоф шашIэ, ты-гъуасэ зэрэжыбгъагъэзэ гек-тар 550-мэ чыгъэшлэхэр аIэ-клагъэхьагъэх, мафэ къэс гек-тар 700-м ехъумэ яшлушIэнхэ альэкIышт. Арышъ, джэджэ-хъаблэхэм мы ИофшIэнхэр шIэхэу аухыщтых.

Фермер хъызмэтшIапIэхэри губгъом зэлыхьагъэхэу ябжы-хъасэхэм яшлушIэхэу аублагъ. МэфитIуIкIэ узэкIэIэбжымэ, коц гектар 4500-у ахэм яIэм шы-щэу чыгъэшлэхэр зыIэкла-гъэхьагъэу къыталогагъэр гек-тар 95-рэ нахь мыхъуштыгъэ-мэ, джы зэшлушIагъэхэм ип-чъагъэ фэдэ заулэIэ нахьыбэ хъугъэ. Ащ нафэ къэшIы фер-мерхэм зэкIэ ябжыхъасэхэм

чыгъэшлэхэр мафэ ИофшIэгъу зыщыплIыкIэ аIэклагъэхьагъэ зэрэхъуштыр.

Дэгъоу зибжыхъасэхэм мине-ральнэ чыгъэшлэхэмкIэ яшлу-шIэхэрэм ащышых илъэс къэс лэжыгъэшлэу къэзыхьыжырэ фермерхэу ГъобэкъуаекIэ — Уджыхъу Мухьдинэ, Шъхьэ-лэхъо Мэдинэ, СтIашгъу Аслъан, Уджыхъу Кимэ, Джэджэхъа-блэкIэ — Мамый Руслъан, ХъутIыжъ Руслъан, Нэхэе Адам, АскъэлаекIэ — Хъаджэ-дые Аскэр, нэмыкIхэри.

— РайонымкIэ бжыхъасэу тилэр гектар 8354-рэ, — икIэ-ухым хегъэунэфыкIы агроном шъхьалэм. — Непэ (гъэтхакъэм и 22-м) ехъулэу чыгъэшлэхэр зыIэклэдгъэхьагъэхэр гектар 4500-м шIокIы. Тыгъуасэ иза-къоу Iахъэхэлъ хъызмэтшIа-пIэхэм, фермерхэм бжыхъасэ гектар миным ехъумэ мине-ральнэ гъомылэхэр аIэклагъэ-хъан зэралгъэкIыгъэр къызыдэ-пIытэкIэ, мы ИофшIэныр мафэ зыщыплIыкIэ зэшIохыгъэ зэ-

рэхъуштыр къыбгурэлэ.

Дэир мы ИофшIэнэу мэхъа-нэшхо зиIэу, мыгъэ лэжыгъэу къахьыжыштыр зыфэдиш-штыр зэлытыгъэм зэкIэри зэ-фэдэу зэремыгугъухэрэр ары. Агрофирмэу «Аскъэлаем» бжыхъасэ гектар 225-рэ иI. Ащ шыщэу коцыр гектар 40, рап-сыр гектар 50, адрэхэр былым Iусхэм апэлуагъэхьащтых. Зы чыгъэшлэу килограмми бжы-хъасэхэм яшлушIэнхэм пае яIэп. Фирмэу «Рив-Агром» коц гек-тар 390-рэ иI. ЯщыкIэгъэ чы-гъэшлэу тонн 50-ри къащэгъах. Ябжыхъасэхэр зыщашIэгъэхэ пынджыпкъхэр къэгъушыхьэмэ алошъ ежэх. Апэрэм гъэрэкIо коц гектари 113-у шылуахы-жыгъэм изы гектар къырихы-гъэр центнер 23,8-рэ, ятIонэрэм коц гектар 400-у иIагъэм изы гектар къытыгъэр центнер 19,8-рэ нылэп. Мыгъи ар къа-хъулэным, районым иIоф-шIагъэхэм къащагъэкIэным ищынагъо щыл.

(Тикорр.).

Былыммышъхъэми, щэми ахэхъо

Теуцожь районым былымэхъо фермэ закъоу къинэжыгъэр ГъонэжыкIо Ас-лъанбий зипащэу (ар фирмэу «Синди-ка-Агром» ий) къутырэу Городскоим дэтыр ары. ЕтIани гушлуагъор фермэм иколлектив мы аужырэ илъэсхэм хэхъоныгъаIэхэр ышIыхэзэ, ищытхэу зэраригъалорэр ары.

Ащ ишыхъат гъэщэу къышахы-жырэм ибагъэ зэрэхагъахьорэм имы-закъоу, щэр къэзытырэ чэмхэу блэ-кIыгъэ илъэсхэм нахь макIэ ашIышты-гъэхэм джы дэхэклау ахагъахъоу зэ-раублэжыгъэр. ГъэрэкIо ащырэ чэмэу яIагъэр 117-мэ, джы ар 123-рэ хъугъэ.

— Зы илъэсым чэмхэм япчъагъэ шъхьэ зыхьыл хэбгъэхьонри псынкла-гъоу щытэп, — еIо фермэм ипащэу Гъо-нэжыкIо Аслъанбий. — КъэкIошт илъэсым щэр къэзытырэ чэмхэм япчъа-гъэ шъхьэ зыбгъушIэ хэдгъэхьон ти-мурад.

Ащ дакIоу щэу къахыжыжырэми къы-хэхъо. Илъэсэу къызэтынэкIыгъэм чэм тельгытэу килограмм 2500-рэ къахы-жыгъ. Тызхэт илъэсым а пчъагъэр

килограмм 3000-м нагъэсынэу ары.

— Ар гъэцкIагъэ зэрэхъуштыи щэч хэлъп, — игугъэ-гупшысэхэм таше-гъэгъуазэ коллективым ипащэ. — ГъэрэкIо джырэ фэдэ лъэхъаным чэш-зымафэм щэ килограмм 830-рэ къэт-хыжыжыштыгъэмэ, непэ къакIэгъырэ фэдитIу хъазыр мэхъу. Непэ чэм пэпчъ чэш-зымафэм килограмм 13 къыкIэгъ-хы, гъэрэкIо ар зыфэдиштыгъэр кило-граммибл нылэп.

Гъэщэу къахыжыжырэ нахьыбэ зэрэ-хъугъэм ишыхъатэу джыри зы шысэ. Тызхэт илъэсым пыкIыгъэ мэзитIурэ мафэ 20-м чэм пэпчъ щэу къыклахы-гъэр килограмм 700-м нэсыгъ. ГъэрэкIо джырэ фэдэ уахътэм ИофшIагъэу яIа-гъэм ар килограмм 270-кIэ нахьыб.

— Щэу къэтхыжыжырэми къыхэхъо-нымкIэ зишлуагъэ къаколорэ дэгъоу зэ-рэдгъахьхэрэр ары, — икIэлотэнхэр лъегъэIуатэх ГъонэжыкIом. — Ти-фирмэу «Синдика-Агром» ипащэу Кушгъу Рэмэзанэ ренэу фермэм къыте-хъэ. Тичэмхэр силосым, жомым, жмы-хым, мэкъум ащыдгъаIэхэрэп, шъхьэ

пэпчъ комбикормэ килограммитIу етэты.

ГъонэжыкIо Аслъанбий къызэрэт-филотагъэмкIэ, щэу непэ къахыжы-рэм джыри къызшыхэхъошт гъатхэри къэсыгъ. ЫпшъэкIэ зигугъу къэтшIы-гъэ Iус зэфэшъхьафхэм адакIоу, Iус шъуантIэхэми ащагъэкIэштхэп. Лю-цернэр, рапсыр къаупкIэхэзэ былымхэм арагъэшхышт. Чэмэу щэр къэзытырэ-ми къахэхъо зэпыт. Илъэсым пыкIыгъэ мэзиш имыкIум къыкIоI чэм 60 къэлъфэгъах. Джыри джащ фэдиз къы-зэлыльфэнэу щыт. А пстэумэ къа-ушыхъаты непэ щэу къахыжыжырэ джыри лъэшэу къызэрэхъоштыр, тыз-хэт илъэсым ыкIэ нэс чэм пэпчъ кило-грамм миниш къырагъэтынэу зэраIуа-гъэр гъэцкIэжыгъэ зэрэхъуштыр.

Зигугъу къэтшIыгъэ ИофшIэгъэ шIагъохэр зиIэшIагъэхэр фермэм шы-лажэхэрэр арых. Ахэм ящытхэу Аслъанбий фэухырэп. Апэу зыцIэ къырилохэрэм ащышых былымIыгъ чанхэу Къэзэнэ Адамэ, Цурмыт Ру-слъан, Григорий Иваненкэр, былым Iусхэр къахьыжыжырэ ачIэзышхэрэ ме-ханизаторхэу ГъонэжыкIо Рэмэзанэ-рэ Тыгъужъ Аскэррэ. Ахэр опытышхо зиIэ лэжыаIох.

Джащ фэд, чэмьщ дэгъухэри яIэх. Анахь къызшытхьухэрэм ащыш Татъ-яна Вахрушевэр. Нэфшъагъом апэу ИофшIэ къэкIо, ичэмхэр егъэжабзэх, дэгъоу егъашхэх, къэшых. Фермэм иветврачэу Татъяна Булаховам ищыт-хэуи фермэм ипащэ фэухырэп. Былым-хэм яIэзэнымкIэ пшъэрылхэр еIоллапIэ имыIэу зэригъэцакIэхэрэм имызакъоу, чэм лъфэнхэр зычIэхэ отделецием цIаажэ, афэсакъы, егъашхэх, шкIэ цыкIухэм якъэхъугъоми ыналэ атыре-гъэты, пашэхэр зэрэщыгугъыхэрэр цыкIагъэ имыIэу егъэцакIэ.

НЭХЭЕ Рэмэзан.

Уз Iаеи пэуцужыгъы

Илъэс къэс гъэтхакъэм и 24-р жэгъэузым пэуцужыгъэным и Дунэе мафэу хагъэунэфы-кIы. Ащ фэгъэхьыгъэу жъэ-гъэузым пэуцужыгъэным-кIэ Адыгэ республикэ кли-ническэ диспансерым «Iэнэ хъураеу» шыкIуагъэм хэлэ-жагъэх IэзапIэм иIофышIэ-хэр ыкIи журналистхэр. Врач шъхьалэу Мамый Нурбий къызэрилуагъэмкIэ, мы узыр зиIэу республикэм шагъэунэ-фыгъэхэм япчъагъэ нэбгырэ 2911-рэ мэхъу, ахэм ащыщэу процент 98,8-м яIэзагъэх. 2011-рэ илъэсым узыр къызы-хагъэшыгъэхэр нэбгырэ 311-рэ мэхъу, сабыиш ахэт. Жъэгъэ-узыр нахьыбэм къызеузыхэрэр наркоманхэр, хъапсым дэсы-гъэхэр ыкIи хэужыныхьэгъэ узхэр зиIэ цыфхэр арых.

— Узым икIежыгъэум нахь пасэу къыхэдгъэшымэ, ар къэзэтэдгъэуон, дгъэхъужыны тIэгъаIышт, ащ пае ищы-кIэгъэ Iэзэгъу уцхэр зэкIэ непэ тIэкIэ-лтых. Ау ар тшIэшъуным пае цыфхэм флюорографическэ уплэкIуныр илъэ-ситIу къэс акIун фэе. Ар агурыдгъэ-Ионым фэшI республикэм Иофтхьэбзэ зэфэшъхьафхэр шызэхэтэшэх, — еIо Нурбий. — Ахэм ащыш гъэтхакъэм и 22-м Лениным ыцIэ зыхьырэ гупчэм щыредгъэкIокIыгъэ Иофтхьэбзэр. Мы мафэм нэбгырэ 77-мэ флюорографиче-скэ уплэкIуныр акIугъ.

Нэужым журналистхэм упчIэу къа-тыгъэхэм IэзапIэм иIофышIэхэу «Iэнэ хъураем» хэлэжагъэхэм джэуапхэр ара-тыжыгъэх.

ШХОНЧЫБЭШIЭ Рузан.

■ ТИГУМЭКИХЭР

Емынэм кьелыжьыгъэх, мыгъасэхэм аукIыжьых

Гъунэгъу дэгъур кьошы-шIум пашIызэ адыгэхэр кьырыкIуагъэх. Ары. Цыфы фэдэм кьешIкIыгъэхэр ышъхъэ фегъадэх, цыхъэ афешIы. Ау, гухэкIымы, тыгъуасэ уиIэнIу Iусыгъэм непэ лъэбгъу кьыуидзыжьын зэрилэкIырэм ухэтми уимыгъэгумэкIын, уимыгъэчэфынчъэн плъэкIырэм. Арыштын «шъо фытепхыжьыгъэкIи укьыридзэштэп» языгъалорэр.

Хэти сыди емынэгъуеу мышIапхъэрэ мыIуапхъэрэ кьызыхафэрэр гъошгъэ тхьамыкI, хабзи бзыпхыи зымышIэу, кьызэрэху имэщIу кхэтэджыгъ. Ау а зэкIэ фэбгъэгъуныр ищыкIагъэп, бгъэпщынэн фæ.

Адыгэхэм шэн-хэбзэ пытэхэр ялагъэх: нах-тыхэр, ныжы-тыжыхэр ялыфгыгъэ сыд илорышIэгъэ хъупхьагъэкIи щытхъуштыгъэх. Ор-орэу уикIалэ «тхъур кьыпыбгъэчъыныр» емыкIоу алъэгъуштыгъ, ащ фэдэ шIыкIэр кьызыхафэрэр мыскъарэ ашIыштыгъ. Ау лъэпкып лъэпкыу, кьуаджэр кьуаджэу, лIакъом мэхъанэ ратэу зыштэмы, адыгэхэм цыф Iушхэр ялагъэх, а зэкIэмкIэ ифэ-шъошэ уасэр, зэфэхьысыжэ зафэхэр ашIыштыгъ. Мыхъуштым дырагъаштэштыгъэп, хъуштым уасэ фашIыштыгъ. Егъэ-лыгъэ зэфэгъэкIотэжымы цыфыр хьыбэй зэрехъулэу, уфэгъэ-кьэгъэштыгъэ зэришIырэм шыгъозагъэх.

«Уиунэ зыштыгъаси хасэ кIо»

пкIэнчъэу аIорэп. Хэт зэрэгъэсагъи зэрэмыгъэсагъи зыфэкIожьырэр кьызыжыгъэу кьэзылфыгъэу зыпIугъэхэр ары.

Ары. Хэгъэгъу зеошхом советскэ дзэкIолIхэмрэ цыф жъугъэ кьызыжыгъэхэмрэ зэгъусэхэу Теклоньгъэр кьызыштыдагыгъэр мыгъэ, жьоныгъуа-кIэм илээс 67-рэ хъушгъ. МэфэкIышхор кьэсынIкIи бэп кьэнагъэр. Ау тинепэрэ мафэ гупсэфыным, шъхьафитыным, тынчыным пае зышъхьамысыжыгъэхэу, заом псэемыблэжъэу хэтыгъэхэу, шъобж хьылъэхэр зытецагъэу кьэзыгъэ-зэжыгъэ ветеранхэм япчъагъэ мафэ кьэс нахъ макIэ мэхъу. Зыбгъэ кьэралыгъо наградэ инхэмкIэ зэлыпкIагъэхэу, заорджы кьызыжыгъэми пкIыхъэ-лъэгъу зыфэхъугъэхэм шъхъэ-кIафэ афашIыным, агъэшлонхэм ычIыпIэкIэ, нэдэпIыпIэ зэрагъотэу (сомэм, чапычым нахърэ акъыл зымылэхэм — ахэр ныбжэ зилэх ыкIи зымылэ кIэ-лакIэх, хъайуан пэлъытэх), ахъункIэх, агъэпцIымамэх, ауких, агъэстых. Джары зеошхом кьелыжьыгъэхэу, а мэшIошхом хэтыгъэхэм зэрадзекIожьынхэу ашIэрэр. Уихъэ кьыоцкэжыным пэшIыгъ ащ фэдэ дзекIокIэ хъэйнэпагъэр.

Мафэ кьэс гупчэ телевидениемкIэ зэхэтхырэ кьэбар жьугъэхэм мызэу, мытIоу кьащало ветераныр ныкьоукIы зэрашIыгъэр, иIэ щылэмэ зэрэзэрап-

хъуагъэр. Непэ тышылэн амалыр кьытэзытыгъэхэр джэ-гольэ шъыпкэ Урысыеми, ащ хэхэрэ субъектхэми арыхъу-хьагъэх.

Тыдэ плъэхэра законом иухъумакохэр? Цыф хыем, лажыи хьакъи зымылэм ухэтми пшIоигъор епшIэнэу шыта? Тыдэ плъэхэра кьэралыгъо кьы-лыкъу зэфэхъыгъафыбэу цыфым ифитыныгъэхэр кьэзы-ухъумэхэрэр?

Хъугъэ-шIагъэр кьэбар кьэ-логъэ-логъэжыгъэу кьызырекIо-кIырэм нэмыкIэу, мы Iофым епсыгъэ зекIокIэ-шIыкIэ тэрэз пагъохырэм. ЗэрэхъурэмкIэ, сыд мыхъун пшIагъэкIи зышъа-мымысырэ ыкIи зышъа-мымысырэ зэбзэнчъэ кьэрал тызэрысыр.

Краснодар краим (анахъ гъу-нэгъу благъэу тилэм) укIын-бздэжшIэн Iэбэр кьызырэщы-етагъэм уимыгъэгумэкIын гу уилэмэ плъэкIыштыгъ. Зэ унэгъо-шхор зэрэщыгъэу яцIыкIуи яини щытырагъэстыкIыгъ, джы илээс 86-м ит ветераныр жьа-лымыгъэ хьакIэ-кьокIагъэр кьахэщэу агъэпцIымамагъ, лIапIэ радзагъ. А зэкIэри зы-шIагъэхэр гъунэгъу ныбжы-кIэх, кьэпIонкIэ жэм кьыхьы-рэм. Ветеранхэр зытекIуа-дэхэрэр Хэгъэгъу пае лIыгъэ кьахафэу илээс зытфыхым зэрэзуагъэхэм кьыкIэ-логъэ кьэ-ралыгъо наградэхэр — орден-хэр, медальхэр арых. Ащ фэдэ мыхъун кьызыжыгъэрэ ныбжы-

кIэхэр шъхьасынчъэу гъэпщы-нэгъэнхэр, ячIыпIэ игъэуцожьы-гъэнхэр ищыкIагъэу сэлъэгъу. Ар сэлэ шъхьае, непэ зыштыц лъэпкымы емылтыгъэу, уры-си, адыги, нэмыкI лъэпкыи укIын, тыгъон, пцIыусын ыкIи нэмыкI кьэрарынчъэгъэ шэн-хэр кьахэфэх, а зэкIэ ашIоукIы-тэгъожьэп, ашIошынэгъожьэп. Джары «мыукIытэрэр щынэ-рэм» зыкIалорэр.

Ны-тыхэм зылэ атэзыщэ-жыхэрэм о уветеранкIэ укьа-гъэнэна? Сомэм, былымым пае цыфыр зыукIыхэрэм сыда ямыпсыгъэ гуегъуныгъэрэ цыфыгъэрэкIэ уазыкIыпэ-гъокIыштыгъ? «Аушъагъэм амыушъагъэр» ренэу тегъэкIэ-гъэ зэпыт, зымылажыкIэм лажэр зилэр ренэу ехы.

Игъо хъугъэба мыхъун кьызыжыгъэр, мыхъунэу зекIуагъэр, бздэжшIэр ифэшъуа-шэм IугъэкIэгъэным?! Мы Iо-фым унэгъо пытэкIэ пэмыгъо-кIыгъэ хъуштыгъ, сыда пIомэ Iэягъэр джыри кьыкIэлъы-кIошгъ, нахъ кьэетэшт.

БздэжшIагъэр мылпыкьо-зэ зэхафэу, мысэм зыдыра-гъэшIэжыным игъо кьэсыгъэу кьысцэхъу. Ау кьэтынхэр гуп-чэ телевидением зэхышхэмэ, мысэм ерагъэкIэ «кьысфэ-гъэгъу» гушылэр ыжэ кьыда-щэу, ащ Iофыр щыухыгъэ зэрэхъурэм дезгъаштэрэм.

МАМЫРЫКЪО
Нуриет.

ТХЫЛЫКIЭХЭР

Тхылыт заулэ зыхъ-хьэгъэ сериесу «Къушъ-хьэчIэсхэм адэжэ гъэрэу» («В плену у горцев») зыфиIорэр Къэ-бэртэе-Бэлыкъар Рес-публикэм кьыштыда-гъэкIыгъ. Тхылытхэр Кавказым щыпсэухэрэм ашымыщ цыфхэр гъэры зэрашIышты-гъэхэм фэгъэхьыгъэх. А темэр тхакIохэм бэрэ кьалэтырэм. Кав-казоведхэми атхыгъэу шыIэр макIэ.

Цыфхэм нахъыбэу ашIэрэр урыс литерату-рэр зыгъэбаигъэ поэтэу А. Пушкинымрэ тхакIоу Л. Толстоимрэ ят-хыгъэхэу «Кавказский пленник» зыцIэхэр.

Кавказым цыфхэр гъэры зыкIышашIы-штыгъэхэр, ахэм зэра-дзекIоштыгъэхэр, зэ-фыштыкIэу азыфагу дэлъы хъуштыгъэхэр, нэмыкI лъэныкьохэри пшIэнхэкIэ гъэшIэ-гъоных. Тхылытхэр гъэры ашIы-гъагъэхэм атхыгъэхэм ате-хыгъэх. Мемуархэр Урыс-кав-каз заор кIозэ кьыхъэу-ты-штыгъэхэр зыпчъагъэкIэ макIэу кьыдэкIырэ изданиехэр е чIы-пIэ журналхэр ары. Ащ кьыхъ-кIэу ахэр гъотыгъоагъэх (джы-ри ащ фэд), ахэм «библиогра-фическэ редкостыкIэ» яджэх. ЕджакIохэр хэгъэкIи, специали-стхэми ахэм зацагъэгъозныр кьин кьащэхъу.

Арышъ, «КъушъхьэчIэсхэм адэжэ гъэрэу» зыфиIорэ сериер цыфхэм ящыкIэгъэ шъыпкъ. Авторхэр цIэрыIохэп, анахъ зэлыашIэу ахэтыр Украинэм изеолIэу Петлюр ары. Тхы-гъэхэм ацIэхэр зетэфэх: «Мэзи 3 гъэрэу къушъхьэчIэсхэм адэжэ», «Гъэрэу шапсыгъэхэм адэжэ», «Гъэрэу чээнхэм адэжэ», нэмыкIхэри. Зэтемы-фэрэр мэээ пчъагъэу е илээс пчъагъэу гъэрэу зэраIы-гъыгъэхэр ары. Тхыгъэхэр — гукъэкIыжьых, дневникых, за-пискэх.

Сериер кьызыштыдагъэкIы-гъэр Котляровым итхылыт те-дзапI. Ащ игъэхъазырын охъ-таби, кIочIаби тырагъэкIо-дагъэх. Апэу Iэпэрытхыхэр кьэбгъотынхэ фэягъэ, етIанэ копие атэпхынэу, икIэрыкIэу зэбгъэпшэжынынхэу ищыкIэ-гъагъ...

Тхылытх хъурэ сериесу «КъушъхьэчIэсхэм адэжэ гъэрэу» зыфиIорэр итиражкIэ цыкIу — экземпляр 200 нахъ хъурэм. Арышъ, сериесу гъэшIэ-гъоныр фэе псэуми зэралэкIэ-мыхъэшъуштыгъ гъэнэфагъэ.

Ау ащ фэдэ тхыгъэхэр кьы-зэрэдэкIыгъэхэм мэхъанэшхо иI. Кавказым ис цыф лъэпкъ зэфэхъафхэмрэ илээсишъэм кьехъоу ащ щызогъэ пачы-хьадзэмрэ зэрэзутэкIышты-гъэхэ лъэныкьохэм икIэрыкIэу ыкIи еплъыкIэ шъхьафкIэ тхыгъэхэм урагъэплъын алъэ-кIышты.

ШЪАУКЪО
Аслъангуаш.

Джыри гъэ мин огъашI, Гошнагъу!

«Адыгэ макъэу» кьахыгъэр сыдэгъуагъоу зызэгосэхым, Сихъу Гошнагъо исурэт кьы-дэгъушIэштым фэдэу ислъэ-гъуагъ, ащ инэу сигъэгъушIагъ. УиIофшIэгъоу ЖакIэмыкьо Аминэт, нэмыкIыкIэ кьахыгъэ-хэм сидуагъу сяджагъ. Гошна-гъу, угу кьабзэу, лъэпкымы ида-хэ кьипIотыкIэу, угуи упси уиIофшIэн халпхъэхэу, илээс

пчъагъэм уемызэщыжъэу, еджэ-рэм ыгу уушъэбэу, уидахэ ябгъа-лозэ олажъэшъ, инэу сыпфэраз.

Гошнагъу, кьысфэпшIагъэр о пшыгъупшъагъэми, сэ егъа-шIэм сшыгъупшэштэп, сыгу илэышты. Цыфэу кьин хэфа-гъэм узэрэдэIэпыIэштым уфэ-хъазырэу, шIоу пшIэрэм уигъа-хъэу опсэу. Уибын дахэ удат-хъэу, уитхыгъэхэмкIэ джыри

бэрэ тыбгъэгъушIонэу сыпфэ-лъало. СыкьэкIоньышъ, зэкIэми шъузэгъэлъэгъуным сегушшы-сээз мазэхэр макIох. IапI пы-тэу осцэкIынышъ, уигушылэ шъабэм сядэIуным сыкIэхъо-псы. Тхьэм ыломэ, ари кьыздэ-хъунэу сэгугъэ.

О уифэшъошэ гушылэ дахэ-хэр сIэ ытхынхи, кьэсIонхи слъэкIырэм. Дунаим псауныгъэ

пытэм нахъ лъапIэ тетэпышъ, ар уиIэу, пкьо ыкьомэ кьа-щагъэу, уежъэжынынэу сып-фэлъало. Джыри уигъэхъагъэ-хэм ахэбгъахъозэ, уикъары илэу юбилей пчъагъэмэ уахэп-лэнэу сыпфэхъохъу.

ХЪАГЪУНДЭКЪО
Щамсэт.

Мамхыгъ.

БздэжашIэр кьаубытыгъ

Адыгеим инаркополидей-скэхэм оперативнэ-лтыхъон Iофтхьабзэхэр рагъэкIокIыхэ-зэ, кIэп грамм 14 ышъэн гу-хэлъ зилэгъэ кIэлэ ныбжыкIэу 1986-рэ илээсым кьэхъугъэр кьаубытыгъ.

ПравэухъумэкIо органхэм нэужым зэхашгъэ уплэ-кIунхэм кьызырагъэлъэгъуа-гъэмкIэ, наркотикхэр кIалэм

ышъэнхэу кьылэкIэзыгъэхъагъэр ят ары. Ар зыштыпсэурэр нар-кополидейскэхэм зэрагъэшIагъ ыкIи хэушъхьафыкIыгъэ опе-рации рагъэкIокIыгъ, хульфы-гъэр тучаным кIозэ кьаубы-тыгъ.

Рэхъатэу, бырсыр кьыхъмы-кIэу ар кьызыраубытыгъэм мэ-хъанэшхо зэриIагъэр нэужым кьэнэфагъ. Хульфыгъэр кри-

минальнэ авторитетэу «Слон-кIэ» заджэхэрэр арэу кьычIэ-кIыгъ. ЫпэкIэ ар хьапсым пчъагъэрэ чIэсыгъ. Правэухъу-мэкIо органхэм кьаубытыгъ зы-хъукIэ кьапэуцужъэу кьыхъ-кIыгъ, гранатэр зэ кьахидзагъ.

БздэжашIэм иунэ кьызалы-хъум кIэп grammi 100, грана-тэу Ф-1 ыкIи кIэрахъо кьыра-хыгъэх.

БздэжашIэ купым хэцагъэу цыф зэратыгъугъэм фэшI 2008-рэ илээсым кьышегъэ-жыагъэу федеральнэ розыскым шыIагъ.

Джырэ уахътэ ар кьалэу Краснодар и следственнэ изо-лятор щыл, уголовнэ Iоф кьы-зэлуахыгъ, уплэкIунхэр макIох.

(Тикорр.).

ШъуиофшIакIэ къыщышъумыгъакI

«Бэрэ зэхэпхын нахыи зэ плъэгъуныр нахышIу» зэралоу, хылушъом Iус къуаджэу Шэхэлэишхом (Большой Кич-май) бэшIагъэ ыцIэ зэхэс-хыгъэу, сыгукIи сызфишъуу зыщытыгъэр. БлэкIыгъэ бжыхъэм зы мафэ нахыбэрэ сыкъэтын гухэлъ симылэу сыкIуи, гухахъо къысхэзылхъэу къыщыслъэгъурэм къыхэкIэу чэщ-мэфитфэ сыкъыдэсынэу хъугъагъэ. Ары зигугъу къэсшIыштыр.

Хылушъо шапсыгъэмэ ячIы-опс дэхэ дэд: къушъхъэхэр, псыкъефэххэр, къушъхъэ тIуа-кIэмэ къадэчтырэ псыхъомэ якъэхъукI, якъэбзагъ, чылэмэ ящысыкI, жьым илэшIугъ... А псэуэм анахъ згъэшIагъоу къэс-лъэгъугъэр ежъ къушъхъэчIэс адыгэмэ якъызэрыкIуагъ, яцIы-фыгъэшху, язэхэтыкI, адыга-гъэм яшъыпкъэу зэрэпылхэр, нэмыкIхэри арых.

Сишъао «Некло, адыгэ джэ-гу къыозгъэлъэгъушты» ылуи, сишагъ клуб горэм. Сеплымэ, ащ тимылъэпкъэгъу закIэу цыфхэр къекIуалIэх, чэф-щы мэкъэ кIуачIэр ашъхъарыт. ЗэкIэм адыгэ ордэ мэкъэмэ дахэр къэлугъ. Адыгэ шъуашэр зыщыгъ лы ищыгъэр джэгокло бэщыр ылыгъэу сценэм къыте-

хъэшъ, адыгэ чэф зэхэхэкIэ пчыхъэзэхэхэр регъажъэ.

— Ныбджэгъу лъапIэхэр, непэ шъузытес адыгэ чIыгум ыцIэкIэ ныбджэгъуныгъэ сэлалъапIэр къышъосэхы, — еIо, — адыгэ джэгур етэгъажъэшъ, тэ тильэпкъ хабзэхэм атетэу ар зесшэшт.

Ащ кIыгъоу тэмэдам ихэдзын адыгэм екIолIакIэу фырилагъэр къафелуатэ. Къышагъэу, шъхъэ-гъусэм дэпсэоу щытын фый, лъфыгъищым нахъ мымакIэу сабийхэр илэнхэ фый, къыз-текIыгъэ лIакъор лIэужиблым къышчымыкIэу ышIэнэу шыт. АхэмкIэ зэкIэмкIи сыгэмэдэныр сэ къыстэфэ. Ежъ ыцIэр Аслъан, ятэ — Юныс, ятэжъыр — Къэ-нэмэт, ащ ятэр — Елмырз, еIланэ — Лъэпшъ, Ебгыжъый, Хъэмыгъад...

Апэрэ бжъэр рарегъэгъахъо. Ежъми бжъэ къыфыкъуахы.

— АдыгэхэмкIэ хабзэу тхэлъыр, — еIо ащ, — апэрэ бжъэр хьакIэм пае тIэтыныр ары, сыда пIомэ Тхъэм илы-кIоу ар тэлъытэшъ, тильэп-къыкIэ хьакIэр тэгъэлъапIэ, къэтэухъумэ.

Ащ адыгэ къашъоу «ЗэфакIор» къыкIэлъэкIо ыкIи сценэм дахэу къышашIы.

ХъатыякIом къелуатэ ар шIу-лъэгъу къашъоу зэрэщытыр ыкIи кIалэмрэ пшъашъэмрэ жэкIэ зи зэрамыIоу, ау нэхэмкIэ, лъапэкIэ, IэкIэ агу зэфилтыр къызэрэзэфырахырэр...

— ЯтIонэрэ хъохъур ны-тымэ апае алэтыштыгъ, — еIо хъатыякIом.

Адыгэмэ ижъыкIэ къыше-жъэу ны-тыхэм фышчытыкIэу афырилагъэр джыри къызэрэ-зэтенагъэр, тинахъыжъхэр «жыи-унэм» зэрятымытыжыхэрэр къелуатэ.

Ящэнэрэ хъохъубжъэр — бзылфыгъэмэ, яплIэнэрэр — хульфыгъэмэ апае алэтых. Ащ пэпчъ тильэпкъ хабзэхэр щы-гъыжъые зэрыблэ дахэу хъа-тыякIом къарешIэкIых, гушчы-Iэм пае, бзылфыгъэм фышчы-тыкIэ дахэу фытилагъэр, фы-тиIэр; адыгэмэ ящылакIэ бзылф-ыгъэм чIыпIэу щыубыты-штыгъэр къелуатэ. Къашъохэу «Ислъамыер», «Зыгъэлъатэр», нэмыкIхэри ахэм ахэдзагъэх.

Ахэм къаклэлъэкIох адыгэ диаспорэм икъашъоу «Ожерелье»-кIэ зэджагъэхэр. Кавказ даем икъэбар, диаспорэр къы-зыхэкIыгъэр, зыщыпсэухэрэр тегъашIэх. Мамлюкмэ якъа-шъорэ апылэ къэбарымрэкIэ

джэгур лъагъэкIуатэ. Тильэпкъ ихъишъэ хьалэмэт нахъ куоу хэшагъэ тыхъузэ, мэфэкI зэх-хъэр лъэкIуатэ. Къамэхэр алы-гъэу къэшъох. Тильэпкъ иис-кусствэ нахъ зылэпешъ зэпытых тыхъакIэхэр.

— Тыгъэм икъашъоу «Уджыр!» — къэджэ хъатыя-кIор.

Тыгъэр анахъэу адыгэмэ зэрагъэлъапIэщыгъэм фэгъэ-хыгъэ къэбар къелуатэ. ЕтIанэ «Лезгинкэр» анахъ дэгъоу къэшIыгъэнымкIэ зэнэкъокъу зэхещэ, сценэм къыдэкIуаех Москва, Санкт-Петербург, Вла-дивосток, Краснодар, Узбеки-стан ыкIи Украинэм ялыкIохэр.

Джэгум Абхъазым къы-кIыгъэ куп хэт, ащ щышхэр сценэм къыдешаех, адыгэмэ янахъыжъ IуегъакIэх, ащ да-кIоу адыгэхэмрэ абхъазхэмрэ зы лъэпкъэу зэгорэм тызэрэ-щытыгъэри, ащ ыпкъ къыкIы-кIэ къурдж тегахIохэр Абхъа-зым къызэбанэхэм, адыгэ кIалэгъэр ткъош абхъазмэ яшъ-хъафитыныгъэ къаухъумэ-нымкIэ аделэнхэу зэрэкIогъа-гъэхэр, ащышмэ лыхъужъхэу апсэ зэрэшагъэтылтыгъэр за-лым чIэсмэ къафелуатэ.

Джарэуштыгъ адыгэ джэгур

гъэшIэгъонэу зезышагъэр джэ-гуакIоу Гъошъо Аслъан.

— Сэ Мыекъуапэ АКЪУ-м тарихъымкIэ ифакультет къэ-сыухи, илэс 15 кIэлэгъаджэу сичылэ Iоф шысшIагъ. Ащ шы-шъу илэсиплIым сыдиректо-рыгъ. «Учитель года» зыфилорэ цIэ лъапIэр къысфасуыгъагъ, — къытфилотагъ Аслъан.

— Джыдэдэм ШэхэкIэим мырырэ джыри зы сценичес-кэ площадкэрэ тхъамафэм тIо Iоф шашIэ. Гъэмафэм пло-щадкиплIымэ кIэлэцIыкIухэр къагIуалIэх. Площадкэ пэпчъ нэбгырэ 400 — 500-м нэсэу зы-шагъэпсэфы. Тигъунэгъу Тло-псэ районми мыш нахъ цIы-кIухэу площадкэхэм Iоф шашIэ. ЗэкIэми тематическэ планым тетэу тильэпкъ итарихъ, ишэн-хабзэмэ, тикультурэ атыхыгъэу IофшIэнхэр ащызэхэтэцх.

— Сыда цIыфмэ ахэм къа-ралуалIэрэр, сыдуштыгъу къы-шъупэгъокIыхэра? — сеуп-чIыгъ Аслъан.

— Залым чIэкIыжыкIэ зы-хуекIэ къытгъуалIэхэзэ, «Афе-рым, шъулъхъупхъ, тхъашъуе-гъэпсэу шъугу къыжъуделуэу шъуилъэпкъ культурэ, шъуи-хабзэхэр къызэрэзэтежъугъэ-нагъэхэмкIэ, къызэрэшъу-ухъумэхэрэмкIэ» къытало.

Джащ тетэу хы ШыуцIэ Iу-шъом шыпсэурэ шапсыгъэмэ непэ Iофышхо ашIэ. Шъу-лэхъупхъ, ткъош къушъхъэчIэс шапсыгъэхэр! ЛыжъугъэкIуат шъуиофшIакIэ къышчышъу-мыгъакIэу.

МЭХЪОШ Руслъан.

Адыгэ Республикэм куль-турэмкIэ изаслуженнэ Iо-фышI.

ЗэIукIэгъу гъэшIэгъон

Тикъуаджэу ПсэйтIуку культурэм анахъ фэщэгъэ чылэмэ ащыш, оредылоу, арти-стэу, пшынаоу къыдэкIыгъэр бэ. Ары «Оредыло чылэкIэ» зыкледжагъэхэри. Мы уахътэм культурэм и Унэ тилэжъап, жыи хъуи акъутэжыгъ. ТэхъутэмыкIое рай-он администрацием ипашъу бэмышIэу хадзыгъэ Шъхъэлэхъо Азмэт тфаригъэ-шынэу ылуагъэшъ, ащ тышчегугъы. Азмэт ылорэм епшIыжъэу ихабзэп, игушылэ фэшъыпкъ. Культурэм и Унэ тимылэми, тикъуаджэ культурэм фэгъэхъыгъэ IофшIэнхэр шызэхашъх. Ахэр зыщыкIо-хэрэр тигурыт еджапI ары. Культурэм и Унэ ихудожественнэ пашъу Джанхъот Розэ бэрэ къытхъэ, тызэхещэ, концерт-хэр къэтэтых. Розэ бзылфыгъэ чан, хъуп-хъэ, Iофтхъабзэхэм язэхэхэпкIэ шIыкIэхэр, Iоф зехъакIэхэр ешIэх, сена-ушыгъэ хэлъ. Iофэу ригъажъэрэр егъэ-цакIэ, уцуи тIыси илэп, тэри, апшъэрэ классым исхэм, рэхъат къытитырэп. Мы илэссыр къызэрихъэу Iофтхъабзэ зы-щыплI фызэшIокIыгъ. ИлэсыкIэм клас-скэр куп-купэу гошыгъэхэу мэфэкIыр хытигъэгъэунэфыкIыгъ.

ПсэйтIуку нэмыц тегахIохэр зыдафы-

жыгъэхэр илэс 69-рэ зэрэхъугъэм фэгъэхъы-гъэ Iофтхъабзэр гъэ-шIэгъонэу кIуагъэ. ЕджапIэм изавучэу ДзэлI Муслымэт, кIэ-лэгъаджэхэу Хъушты Сарэ, Ахэджэго Бармэт ыкIи тэ, я 10-рэ клас-сым иеджакIохэм, ащ тыхэлэжыагъ. Розэ мы зэIукIэгъум къыригъэ-блэгъагъ усакIоу, тха-

кIоу, профессиональнэ литераторхэм я Союз хэтэу, «Адыгэ макъэм» ижурнали-стэу Хъушты Цэбанэ.

Ащ тхылъыбэ къыдигъэкIыгъ. ЗэкI пIоми хъунэу ахэр ПсэйтIуку фэгъэхъы-гъэх. Аужыр тхылъыри ПсэйтIуку шы-шъу заом хэлэжыагъэхэм яхыллагъ. Цэ-банэ къуаджэм итарихъ дэгъоу ешIэ, бэ къытфилотагъэр. Тэри, Розэ тызэригъэ-хъазырыгъэм тетэу, ищыIэныгъэ къы-рыкIуагъэмэ ащышхэр къэтIотагъэ, иусэ-хэм тыкъяджагъ, адрэхэр къэтIуагъ. Цэ-банэ иунагъо щысэтэхыпIэу шыт. Ишъ-хъэгъусэу Сарэ биологиемкIэ кIэлэгъадж, апшъэрэ категории иI. Цэбанэрэ Сарэ-рэ шлъэшъытф зэдагытыгъ. Светланэ кIэ-лэгъадж, Ларисэ районом иметодист, Саидэ Яблоневскэм шэлажъэ, Мирэ рес-публикэ телевидением иIофышI, Зарэ Краснодарскыи известия» зыфилорэм ижурналист.

ЗэIукIэгъу гъэшIэгъонхэр Розэ зэхещэх, ахэр тэ тыгу рехых, тигуапэу тахэлажэ.

ПсэйтIуку гурыт еджапIэу N 8-м икIэлэеджакIохэр.

КIэлэцIыкIухэм анагъэ атырагъэты

Зыныбжэ имыкIугъэхэм яIофхэр зэхэфыгъэнхэм ыкIи ахэм яфиты-ныгъэхэр къэухъумэгъэнхэм апае зэхашэгъэ республикэ комиссием мы илэсымкIэ иапэрэ зэхэсыгъо гъэтхапэм и 23-м иIагъ. Зезышагъэр ащ ипашъ игуадзэу Осман Андзаур.

Iофтхъабзэм хэлэжыагъэх сабийхэм яфитыныгъэхэр къэухъумэгъэнхэмкIэ Уполномоченнэу АР-м шыIэ Александр Ивашиныр, Теуцожь ыкIи Кош-хъэблэ районхэм ялыкIохэр, АР-м хэгъэгу кIоцI IофхэмкIэ ыкIи АР-м псауныгъэр къэухъумэгъэнымкIэ яминистерствэхэм яIофышIэхэр.

Унэгъо зэгурымылохэм къарыхъухъэгъэ сабийхэу ыкIи зыныбжэ имыкIу-гъэ кIэлэцIыкIухэу социальнэ шынагъо зышъхъащытхэм яучет 2011-рэ илэсым зэрашIыгъэр ыкIи ахэм Iофэу адызэрахъагъэхэр зыфэдэхэм къагегушIагъ Теуцожь районым ныбжыкIэ IофхэмкIэ иотдел ипашъу Iэшъынэ Налбий. Ащ къызэрилуагъэмкIэ, зыныбжэ имыкIугъэ кIэлэ-цIыкIухэу социальнэ шынагъо зышъхъащыт унагохэм ащыпсэухэрэр къы-хэгъэшыгъэнхэм, ахэм ящыкIэгъэ социальнэ Iэпылэгъу ягъэгъотыгъэ-ным районым шызэхашэгъэ комиссием ыналэ тырегъэты. Джащ фэдэу унэгъо зэгурымылохэр къыхэгъэщыгъэнхэмкIэ къоджэ псэупIэхэм ыкIи гурыт еджапIэхэм япашэхэм яшIогъэшхо къагъакIо. Комиссием хэтхэр ренэу ащ фэдэ унагохэм адэжъ макIох, шыIэкIэ-псэукIэу, гумэкIыгъоу, шыкIагъэу ялэхэм зашагъэгъуазэ, ахэр зэрэдагъэзыхъынгхэм буж итых.

Непэрэ мафэм ехъулIэу зыныбжэ имыкIугъэхэм яIофхэр ыкIи ахэм яфитыныгъэхэр къэухъумэгъэнхэмкIэ комиссием иучет социальнэ шы-нагъо зышъхъащыт унэгъуипIл хэт, ахэм зыныбжэ имыкIугъэ кIэлэцIыкIуи 8 ащэпсэу. Мыхэм ренэу профилактикэ Iофтхъабзэхэр комиссием хэт-хэм ыкIи ведомствэ зэфэшъхъафхэм адызэрахъэх. Комиссиемрэ ащ Iоф дэзышIэрэ нэмыкI органхэмрэ зэгъусэхэу шыIэныгъэм чIыпIэ кыин ригъэ-уцогъэ унагохэр ауплъэкIух. Джащ фэдэ унэгъуитIум материалнэу яIоф зэрэдэм къыхэкIыкIэ ахэм ащыпсэурэ сабыитIур кIэлэцIыкIу Унэм охътэ гъэнэфагъэкIэ аратынхэу тхылъхэр агъэхъазырыгъэх.

Зыныбжэ имыкIугъэхэм алъыплъэгъэнымкIэ комиссиесу Кошхъэблэ рай-оным шыIэм итхъамагъу Джарымэ Энвербек къызэрилуагъэмкIэ, районимкIэ социальнэ шынагъо зышъхъащыт унэгъо 37-рэ учетым хэт, ахэм зэкIэмкIи кIэлэцIыкIу 92-рэ ащэпсэу. 2011-рэ илэсым къыкIоцI зыныбжэ имыкIу-гъэхэм профилактикэ Iофтхъабзэхэу адызэрахъагъэхэм яшIуагъэкIэ уче-тым Iэтэхъо 25-рэ ыкIи унэгъо 12 къыхатхыкIыжыгъ. 2011-рэ илэсым ащ фэдэ нэбгыри 151-рэ учетым хэтэгъэмэ, ахэм ипчыагъэ 92-м нэсэу къырагъэлъыхын алъэкIыгъ. Мы уахътэм социальнэ шынагъо зышъхъащыт унэгъо 37-у учетым хэтхэр янэплъэгъу рагъэкIыхэрэп. Ахэм ащышъу унэгъо 16-р сабыибэ зилэхэр, унэгъо 21-р зэхэкIыжыгъэхэр арых. ДэкIыгъохэр зэхашэхэзэ, комиссием хэтхэр материалнэу зилеф дэй уна-гъохэм макIох, яIофыгъохэм зашагъэгъуазэ.

Зэхэсыгъом нэмыкI Iофыгъохэми шатегушIагъэх, ахэмкIэ унэгъо гъэнэфагъэхэри аштагъэх.

КIАРЭ Фатим.

ШукIэ цIыфхэм агу ильышт

Адыгэ IорыIотэ шIэныгъэм хэмыкIокIэжыкIы лъэуж шыпхы-рызыщыгъэ шIэныгъэлэжъу, дунаим тет тильэпкыгъухэр зэ-рыгушхорэ цыф цIэрыIоу Хъут Шамсудинэ иIофшIагъэхэм зеп, тIоп тызэрджэжыгъэр. ЛъэпкIэ IорыIуатэм — нарт къэбархэм, пшысэхэм, тхыдэжъхэм, тауры-хыжъхэм, оредыжъхэм, нэ-мыкIхэм яугъоинкIэ, язэхэ-фынкIэ ыкIи якыдэгъэкIынкIэ ышIагъэр бэ.

Шамсудинэ кызырIотэжы-щыгъэмкIэ, жэрыIо къэбарыжъ-хэр, пшысэхэр ицIыкIугъом бэрэ зэхихыщыгъэх. Ащ ятэжъу Хъут Исхыакъ фольклорым хэ-шыкIышхо фыриIагъ, ар лъэшэу фэлэгIасэу къэбарыжъхэр, тхы-дэжъхэр кыIуатэщыгъэх.

Джэджэхаблэ кышчыхугъэ, щапIугъэ кIэлэ нэжгъур цыкIур 1945-рэ ильэсым кьоджэ еджа-пIэм чIэхыагъ ыкIи ар тыжыкIы

медалькIэ кыуухыгъ. Нэужым Адыгэ къэра-лыгъо кIэлэегъэджэ институтым филоло-гиемкIэ ифакультет иадыгэ отделение ще-джагъ. Институтым ияIонэрэ курс кы-шегъэжыагъэу Адыгэ научнэ-ушэтэкIо ин-ститутым щызэхашэ-щыгъэ экспедициехэм ахэлажэщыгъ.

Шамсудинэ институ-тыр диплом пIыжыкIэ къэзеухым, адыгабзэм-рэ литературэмрэ ари-гъэхынэу Тэхутэ-мыкIое гурыт еджа-пIэм кIэлэегъаджэу Iухыагъ. ЕтIанэ шIэныгъэхэм зыщаха-гъэхорэ Адыгэ хэку институтым иметодистэу Iоф щишIагъ. Ащ ыуж экономикэм, бзэм, литера-турэм ыкIи тарихым язэгъэшIэн пылэ Адыгэ научнэ-ушэтэкIо ин-ститутым инаучнэ IофшIагъэу, етIанэ фольклорымрэ литерату-рэмрэкIэ секторым ипашэу Iоф ышIагъ.

Хъутым зэхигъэуцогъэ про-граммэ хэушъхыафыкIыгъэм кыдылгъытэщыгъэ лъэпкыым ижэрыIо ыкIи имузыкальнэ тек-стхэр игъэкIотыгъэу зэгъэшIэ-гъэнхэу зэрэщыгъэр. Ащ тегъэп-сыкIыгъэу аугъоинхэу зэрэгъэх-рэм дакIоу, мэхъанэ гъэнэфагъэ зэрэщыгъэр къэбарIуатэм ире-пертуар гъэунафыгъэныр, къэ-барIуатэмрэ ащ едIурэмрэ фоль-клорым фыщытыкIэу фыряIэр кыдылгъытэгъэныр арых.

Фольклор-музыкальнэ экспе-

дициехэм зэрэхэлажэщыгъэм дакIоу, ежъ ышъхыкIэ фолькло-рым ищысэхэр ытхыщыгъэх. ИлъэсипшI пчъагъэм кыкIоцI фольклорым иугъоинкIэ текст гъотыгъуаехэу шъэ пчъагъэ маг-нитофон пленкэмрэ тхылгы-пIэмрэ атыритхагъэу гуманитар ушэтынхэм апылэ Адыгэ респуб-ликэ институтым ихъарзынэщ хэлъ.

НаукэмкIэ мэхъанэшхо зиIэр адыгэхэм яфольклор кыдыгъэ-кIыгъэнымкIэ ащ Iофэу ышIа-гъэр ары. «Адыгэ литературэм-рэ фольклорымрэ яIофыгъохэр» зыфиIорэ тхылбым игъэхъа-зырын пэщэныгъэ дызэрихыагъ, кыдыагъэкIэу аублагъ. Ащ шы-щэу научнэ IофшIагъэ пчъагъэ кызыдэхыгъэ тхылбхэр кы-дэIыгъэх. Джащ фэдэу адыгэ IорыIотэ зэхуыгъагъэхэр зэхэ-зыгъэуцогъэ научнэ IофышIэ ку-пым Шамсудинэ иIэшъхыте-тыгъ. Ащ жанрэ зэфэшъхыафхэр кызылгъызыгъыгъэр том 12 ху-рэ тедзэгъум ипроект зэхигъэу-цогъагъ. ЗэкIэ ахэр тхылъ 25-мэ кьадэхъанэу ары ащ игъоу ытэ-гъуштыгъэр.

Фактически материалхэр дэ-гъоу зэришIэщыгъэм ишIуа-гъэкIэ охътэ кIэКIым кыкIоцI научнэ IофшIагъэ байхэр кы-гъэхъабырынхэ, кыдыгъэкIынкIэ ытэIыгъы. Тхыгъэ шъхыаф шъэ заулэу кыыхуытыгъэхэр хэмытэу, ащ научнэ монографиехэр кы-харигъэуытэщыгъэх. Авторым шIуагъэу фэлэгъэунау щытыр хъарзынэщым чIэлъ тхыгъэхэм ащышхэр инаучнэ IофшIагъэхэм апэрэу зэрэащигъэфадагъэхэр

ары. Джащ фэдэу печатым кы-хауыгъэхэм, ежъ авторым ыт-хыгъэхэм атегъэпсыкIыгъэу ащ лъэпкIэ прозэм ижанрэ зэфэшъ-хыафхэмрэ иплъышъохэмрэ зэтэКIыныгъэ-зэфэмыдэныгъэу кыахафэхэрэр итхыгъэмэ кыащы-зэхефых. УшэтынымкIэ зэгъэп-шэн, зэхэфын шIыкIэ-амал-хэр кызызыфигъэфедезэ, адыгэ лъэпкIэ фольклорым ижанрэхэр зэригъаппэхэзэ, ахэр зэпигъэу-цухэзэ, нэмыкI лъэпкыкхэм яIоры-Iуатэмэ аригъаппэхэзэ, зэтэКIы-ныгъэу кыахафэхэрэр зыпкIэ кыкIырэр ащ егъэунафы, научнэ шIыкIэ-екIоллакIэхэмкIэ еушэ-тых.

Хъут Шамсудин ары я XIX-рэ лIэшIэгъум тхэщыгъэ просве-тителъхэм ялитературнэ тхыгъэ-хэр зэгъэшIэгъэнхэмкIэ апэрэу адыгэ хэкумкIэ ыналэ тезыдза-гъэр. «Нэфынэм екIурэ лъагъо-хэр» зыфиIорэ тхылбур 1986-рэ ильэсым Краснодар кышчыха-ригъэуыгъ. Ащ игушыIапэ кышчыхегъэунафыкIы тхэкло-шIэныгъэзэхэ пэпчэ шIэны-гъэу кыкIурэр зэгъэшIэгъэныр ищыкIагъэу зэрэщыгъэр. ШIэны-гъэлэжыкIым иIофшIагъэмэ ащи-шылъгъэ гупшысэ-зэфэхысыжъ-хэр ащигъэфадагъэх ежъ гъусэ-хэр иIэхэу ытхыгъэ учебникхэм. Ахэр егъэджэнымкIэ IэпыIэгъоу «Ныдэлъф гушы», «Литерату-рэм реджэнхэу тхылъ» я 7-рэ классым, я 8-рэ классым апае учебник-хрестоматие, «Адыгэ псалъ» зыфиIохэрэр арых. Джащ фэдэу «Литературэм итер-минхэм ягушыIалъ» Бахукоу Ереджыбэрэ ЛъэпцIэрышэ Хъа-лидэрэ игъусэхэу 1994-рэ ильэ-сым кыдыгъэкIыгъ. Ащ ыгъэ-хызырыгъэу адыгабзэкIэ тхылъ 11 фэдиз Мыекъуапэ, Краснодар, Москва кыащыхауыгъэх. Ахэр

«Адыгэ гушыIэжъхэр» (Хъуажэ Мыхъамодэ игъусэу), «Тыджэ-гун», «Дышъэ Блэр», «Адыгэ пшысэхэр», «Адыгэ тхыдэжъ-хэр», урысыбзэкIэ «Острый ум и ловкие руки», «Адыгейские на-родные сказания и сказки», нэмыкIхэри.

ЗэкIэмкIи IофшIагъэ 150-м къехэу ытхыгъ. Ахэр зэхэуы-тагъэу зыпштэкIэ, лъэпкыбэ зыхэлэжъэрэ урысые фольклори-стикэм иIахэу хэлъыр къэ-лгъагъо.

Научнэ-ушэтын ыкIи кIэлэ-егъэджэн IофхэмкIэ гъэхъагъэу иIэхэм адакIоу зигугъу къэтIшIы-мэ тшIоигъор анахэу ныбжы-кIэхэм ыналэ зэрэтыригъэты-щыгъэр ары. Ахэр творческэу лыхыонхэм кIигъэгъушIушты-гъэх.

Шамсудинэ теубытагъэ зилэ цыфэу, иакъылкIэ, иIокIэ-шIыкIэхэмкIэ, изекIуакIэхэмкIэ шъхыкIафэ зыфэозыгъэшIын зытэКIыштыгъэ цыф зэфагъ.

Ригъэджэрэ студентхэм, аспи-рантхэм шIэныгъэ зэрари-гъэуытэщым лъэшэу ыналэ тетэу Iоф адишIэщыгъ. Ахэр ыпэкIэ зэрэлыкIотэщыгъ, лъэпкыым зэ-рэфигъэлэжъэщыгъ дегупшысэ-зэ, научнэ пэщэныгъэ адызэри-хэзэ, кандидат диссертациехэр атхыгъэх, кыаухъумагъэх.

Хъут Шамсудинэ IорыIотэ на-укэм хэхыонгъэ егъэшIыгъэным иIахышхоу хишIыхагъэм осэ-шхо кыфащыгъ, ащ 1994-рэ ильэсым «Адыгэ Республикэм наукэмкIэ изаслуженнэ Iофы-шIэшху» зыфиIорэ щытхыуцIэр кыфагъэшъошагъ, а ильэс дэ-дэм шIэныгъэхэмкIэ Адыгэ (Шэрджэс) Академием иакаде-микэу хадзыгъ.

Филологии шIэныгъэхэмкIэ докторэу Хъут Шамсудинэ зышIэщыгъэ цыфхэм яшIэжъ шIукIэ кыхэнагъ. Ащ ыцIэ дахэкIэ кыраIоу гуманитар ушэтынхэм апылэ Адыгэ респуб-ликэ институтэу Iоф зыщи-шIэщыгъэм бэрэ щызэхэхыщыт. **ШIЭКIО Мир.**

Игъэхъагъэхэр нахыбэ хъунхэу тыфэлъаIо

ЛъэпкIэ гъэзетэу «Адыгэ ма-кьэр» къэбарышIузеухэу тIл, кыахыфэ тыдэгъуагъо, тежэ. Гъэтхәпэм и 13-м республикэм и Лышъхыэ и Рэзэныгъэ тхылъ Шъаукъо Аслъангуащэ кызы-рратыгъэр зэрыгъэу кыахы-гъэм инэу тигъэгъушIуагъ. Илъэс пчъагъэм ащ мамхыгъэмэ лъытэныгъэ фашIэу, зэкIэми шIу алэгъоу, бзылфыгъэ ча-нэу тыхыаблэ тесыгъ. Ар зыте-мыгъэпсыхыагъэ щыIэпщтын. Итхыгъэхэу гъэзетым кыри-гъахэхэрэр IупкIэу егъэпсых. Райгъэзетым Iоф щишIэ зэхум радиокъэтынри дихыштыгъэ. Ар къеублэфэ ашIуабэ дашIэу кьоджэдэс нахыжыи, нахыкIи ежэщыгъэ. Къэбархэм цыф-хэр зашигъэгъозахэкIэ, ахэм якIэсэ адыгэ оред дахэхэр кыафыригъаIоштыгъэх.

Аслъангуащэ чылэр АсекIэ еджэщыгъэ. ИIофшIэн унэгъо хызмэтри дахэу дихыштыгъ, чэт-тхыачэтхэр ихъоигъэх, чэ-мыри икIасэу, гъэщыр иунагъо изыгъ. Ыдэжъ уихыаныр иго-пагъ, иланэ зIухыгъагъ. Ущыс-зэ фэлэгъэу тхъур кыаоти, пIас-

тэр игъусэжъу кытыригъэу-цощыгъэ. Шъху чыIэр, кьун-дысыу зыфэлIоштыгъэр иланэ ренэу тетыгъэх. ХъакIэхэри икIасэхэу, афэкIэщыгъо зэпыгъэу апэгъокIыштыгъэ.

Чыгъхэми, хатэми ямызэ-щэу Аслъангуащэ адэлэжъэ-щыгъэ. Къын кыфэхъуми, ыгукIэ ыгъатхэу зэкIэми апы-лыгъ. Изакоу сабыитIур зэ-рипIурэмкIэ, пхъэ, мэкъу зы-фэлIошт хулыфыгъэ Iоф хы-лэхэр зэшIухынкIэ фаеу зэрэхуштыгъэмкIэ угу егъунау щытыгъ. Ау ари Тхъэ Iоф.

Джы Аслъангуащэ кьалэм щэпсэу, ыкъуи бын дахэ иIэу ащ кыдыдэс. Ыпхъу унэгъо гуп-сэф иIэу къуаджэм щэпсэу. Ахэр кьэлэтыгъэнхэм, алъэ те-гъэуцогъэнхэм пае зышъхы-сыжыгъэп. ИкIалэ зыкызые-Iэтым Iушэу кычIэжыгъ. Ар ежъ зэрэфаеу янэ кыдыдэпыIэн ытэКIырэпти, ыгъэдаIуи, кьалэм ышэжыгъ. ЗэкIэми тыгу къеуагъ Аслъангуащэ хыаблэр зэрибгынагъэр.

Ежъ нахыкIэхэу унагъом кыхыуагъэхэм — ыш-ышып-

хъухэм ыналэ атетыгъ. Янэу Къутаси ыдэжъ ренэу щы-гъаIэщыгъэ, дахэу кыдые-кIокIыштыгъэ. Ащ идунай ехъожыфэ дэшъхыахыгъэп, ипсэпагъэ Тхъэм кыриты-жыкIы. Мыхэр зэкIэ кызыкIэ-тхыхэрэр Асе шIу тэлэгъушъ, Рэзэныгъэ тхылъэу кыфа-гъэшъошагъэр тефэ шъыпкыу, кылыжыгъэу тэлыгъэшъ ары. Тхыагъэпсэху ащ гу лъызыгъ-хи, иIофшIагъэмэ уасэ афэзы-шылъгъэхэр. «Адыгэ макъэу» кыхызыгъэщыгъэри бэрэ тилэ-нэу, итхыгъэ дэгъухэмкIэ тигъэ-гушIо зэпытынэу тыфэлъаIо. Ежъ Аслъангуащэ джыри тын лъапIэхэмкIэ ищыгъу аригъэ-лонэу, псауныгъэ пытэ иIэнэу фэтэлэ.

**ШIу зытэжъухэрэ
МЕКАТ Фыжъ,
ХЪАГЪУНДЭКЪО Тэмар,
БЭДЖЭНЭ Рим,
ХЪАКIЭМЫЗ Тэмар,
ПАТIЭКЪО Тэмар,
ЗЭФЭС Зой,
ЛIЭХЪУСЭЖЪ Рай,
ХЪАГЪУНДЭКЪО
Шамсэ, нэмыкIхэри.
Мамхыгъ.**

МВД-м КЪЕТЫ

Зэдешъохи, зэзэожыгъэх

Адыгэ Республикэм хэгъэгъу кIоцI IофхэмкIэ и Министерствэ кызырIотыгъэмкIэ, ешъоным пае цыфхэм азыфагу бэрэ зэмы-зэгъыныгъэ кытаджэу, ащ кIэху дэй фэхъоуи кыыхэкIы. Ащ фэд шъэжыкIэ зыхэпиджэгъэхэ хулыфыгъытIу сыхъат заулэм кыкIоцI Адыгэ республикэ клиническэ симэджэщым бэмышIэу кызырагъэсыгъагъэхэр. ПравэухъумэкIо органхэм мыщ фэгъэхы-гъэ къэбар кызырэлэКIэхыагъэм лъыпыгъэу а чIыпIэм къэсыгъэх.

Следственнэ-оперативнэ купым зэригъэунафыгъэмкIэ, илъэс 59-рэ зыныбжэ хулыфыгъэм иунэ нэгырэ заулэ щызэрэугъо-иыгъагъ. Ахэр зэдешъохэзэ, бысымырэ илъэс 40 зыныбжэ хулы-фыгъэмрэ азыфагу зэмызэгъыныгъэ кытэджагъ. Бэрэ емыгуп-шысэу хыакIэм шъэжыер кыпхъуати, унэр зиэм хэпыджагъ. Арэу щыт нахъ мышIэми, адрэм зыкышIэжыи, хулыфыгъэм кьэбэнэу ригъэжыагъ ыкIи шъэжыер IэКIуытыгъ. Ау ар Iуи-дзыным ычIыпIэкIэ ежыри кытебэнагъэм хэпыджагъ. Нэгы-ритIур а чIыпIэм щылэсэжыгъэх, ау медицинэ IэпыIэгъу зэрящыкIагъэзэ а уахътэм симэджэщым зыкыфагъэзагъэп. ТIэкIу зытешIэр ары нылэп ахэр ащ кызеоллагъэхэр.

Джащ фэдэу Мыекъуапэ щыпсэурэ хулыфыгъэу илъэс 40 зыныбжыкIэ шъэжыкIэ хэпыджэгъэхэу симэджэщым нагъэ-сыгъагъ. Мы бзэджэшIагъэр зезыхыагъэр правэухъумэкIо орган-хэм кыаубытыгъ. Ащ илъэс 42-рэ ыныбжэ, ыпэкIэ хыапсым дэ-сыгъ.

Гъэтхәпэм и 13-м селоу Красногвардейскэм щыпсэурэ хулы-фыгъэу илъэс 39-рэ зыныбжыкIэ полицием идежурнэ часть зыкы-фигъэзагъ. Ащ кызырIуагъэмкIэ, мы псэупIэм дэт тучан го-рэм Iутэу, амыгъэунафыгъэ бзэджашIэхэр кьэКIолагъэх ыкIи кIуачIэкIэ агъэщынэзэ, сомэ мини 10-м ехъу тырахыгъ. Нэужым ахэр автомобилгъэу ВАЗ-2109-м итIысхыахыкIи, загъэбылжыкIыгъ. Ау ащ номерэу пылхэр ахъункIагъэм ытэжъугъэх ыкIи пра-вэухъумэкIо органхэм ариIуагъ. Охътабэ темышIэу автотранс-портыр ГИБДД-м иIофышIэхэм кыагъэуцуи, бзэджашIэхэр кы-убытыгъэх. Джы уголовнэ Iоф кызыIуахыгъ.

Журналистхэм япчъяагъэ хэхъо

Урысые Федерацием ижурналистхэм я Союз тирес-публикэ шыщ нэбгырэ 17 бэмышлэу аштагъ. Союзым зэрэхэтхэр къэзыушыхьатырэ тхылъхэр аратыжын-хэм, нэмыкI юфыгъохэм атегушылэнхэм афэгъэхьыгъэ зэлулэр гъэзетэу «Советскэ Адыгеим» иконференц-зал щыкIуагъ.

Адыгэ Республикэм ижурналистхэм я Союз итхьаматэу Дэрбэ Тимур уахътэу тызыхэтэр къызэры-кIоу зэрэшымытым, общественнэ-политикэ щыIакIэм зэхьокIыныгъэ инхэр зэрэфэхьухэрэм, журналистхэм ащ мэхъанэу щыряIэм зыкызыэриIэтырэм къатегушы-Iагъ. Охътэ зэблэкIыгъом Адыгеим ижурналистхэм я Союз хэхъанэу фаехэм япчъяагъэ зэрэхьахорэм тегъэгущIо.

Ясэнэхьат рылажэхэу гъэзет-хэм, телевидениемрэ радиомрэ Iоф ащызышIэхэрэм ямызакъоу, илгъэ-

сыбэ хьугъэу тигъэзет къыфатхэхэр, тхылъхэр къыдзыгъэкIыхэрэр Урысыем ижурналистхэм я Союз аштагъэх. Тигуапэу ацIэхэр къетэ-Iох филологии шIэныгъэхэмкIэ докторэу Блэгъожэ Зулъяринэ, тарихъ шIэныгъэхэмкIэ докторэу Ацумыжэ Казбек, зэбашIэрэ археологэу Тэу Аслъан.

ШIэжэ яIэу ныбжьыкIэхэр плугъэнхэм, адыгабзэм изгъэшIэн-рэ игъэфедэнрэ зыгъушъомбгугъным, Адыгэ Республикэм икъэралыгъо гъэпсыкIэ игъэпытэн нэбгырищыри яшъыпкъэу дэ-лажбэ.

Республикэ телевидением ижур-налистхэу Тхьаркъохъо Аминэтрэ

Унэрэкъо Гүлэзрэ, гъэзетэу «Советскэ Адыгеим» иIофышIэхэу Елена Марковам, Анна Евстафьевам, Татьяна Филоновам, Дмитрий Кизяновым, гъэзетэу «Адыгэ макъэм» щылажбэрэ Iэшынэ Сусанэ, КIарэ Фатимэ, нэмыкIхэм афэгущIуа-гъэх, Урысыем ижурналистхэм я Союз зэраштагъэхэр къэзыушы-хьатырэ тхылъхэр аратыжыгъэх.

— Урысыем ижурналистхэм я Союз бэшIагъэу сыхахъэ сшIои-гуагъ, — къыщиIуагъ зэхахъэм Адыгэ кIэлэгъэджэ колледжэу Андырхъое Хъусенэ ыцIэ зыхьы-рэм идиректорэу Ацумыжэ Каз-бек. — Тхьаегъэпсэху цыхъэ къыс-фэзышIыгъэхэр. ЕтIани сигуапэу

къыхэхгъэщырэр пэщэныгъэ зыды-зесхьэрэ еджапIэр Дэрбэ Тимур къы-зеухым дипломыр зэрэстыжыгъагъэр ары...

Адыгэ Респуб-ликэм и Лъэпкъ му-зей шIэныгъэмкIэ

иIофышIэ шъхьаIэу, археологэу Тэу Аслъан зэхахъэм къыщыгу-щыIагъ. Журналистхэм исэнэхьат зэригъэлапIэрэм къыпкъыры-кIызэ, зэгъэпшэнхэр ышIыгъэх.

Адыгэ Республикэм и Адвокат-скэ палатэрэ Адыгеим ижурна-листхэм я Союзрэ зэрээздэлэ-жъэштхэм зэлулэм щытегушыла-гъэх. Къэралыгъо телерадиокомпан-иеу «Адыгеим» ипашэу ЖакIэ-мыкыо Вячеслав, гъэзетэу «Совет-скэ Адыгеим» иредактор шъхьаIэу Валерий Кондратенкэр, нэмыкIхэ-ри зэхахъэм хэлэжъагъэх, УФ-м ижурналистхэм я Союз аштагъэ-хэм афэгущIуагъэх. КIэухым нэ-пэеплъ сурэтхэр атырахыгъэх. Теле-видением ижурналист ныбжьы-кIэу Унэрэкъо Гүлэз къызэрэтиIуа-гъэу, ащ фэдэ зэхахъэхэр гум икIы-жыхьхэрэп, уиIофшIэн нахьышIоу бгъэцэкIэным уклагъэгущIу.

Сурэтым итыр: **УФ-м ижурна-листхэм я Союз аштагъэмэ ащышэу Унэрэкъо Гүлэз.**

Мэкъэ «дышъэм» тедэIушт

Адыгэ къэралыгъо университетым искусствэхэмкIэ и Институт идиректор игуадзэу Светлана Хватовам идис-сертацие къыухъуми, искусствоведениемкIэ доктор хъугъэ. Нэхэе Тэмарэ иконцерт неущ филармонием щыкIощтым хэлэжбэшт.

Светлана Хватовам Мыекъуапэ щыкIорэ пчыхъээзэхъэ хэхыгъэ-мэ арагъэблагъэ. Концертмейсте-рэу зэрэщытым ишIуагъэкIэ му-зыкальнэ искусствэм дэгъоу ща-шIэ. Урысыем изаслуженнэ артист-кэу, Адыгэ Республикэм инароднэ артисткэу Нэхэе Тэмарэ иконцер-тэу филармонием щыкIуагъэм Светлана Хватовам классикэм хэ-хъэгъэ произведенийехэр форте-пианэмкIэ къыщыригъэIуагъэх.

— Светлана Хватовам уригугу-сэу концертным ухэлэжбэныр гу-шIуагъоуи щыт, — еIо Нэхэе Тэ-марэ, — шIэхэу угурэIо. Искусст-вэм хэшIыкIэу фыриIэр щыIэны-гъэм къыщегъэIагъо. Светланэ искусствоведениемкIэ доктор зэрэ-хъугъэм фэшI сыфэгущIо.

Тиартисткэ цIэрыIоу, тигъэзет

иныбджэгъушIоу Нэхэе Тэмарэ иконцерт Адыгэ Республикэм и Къэралыгъо филармоние неущ щыкIощт. Симфоническэ оркест-рэм произведенийехэр ыгъэжын-чыштых.

— Урыс ордэхэм адакIоу адыгэ композиторхэм аусыгъэхэри Нэхэе Тэмарэ иконцерт хигъэхьагъэх. Сирием, Тыркуем, Иорданием, нэмыкI хэгъэгумэ къарыкIыжы-гъэ тилъэпкъэгъухэри Нэхэе Тэ-марэ ипчыхъээзэхъэ дэгъIэх, лъэп-къым имэкъэ «дышъэ» едэIухэ ашIоигъу, — къытиIуагъ филар-монием идиректор шъхьаIэу Хъот Заур.

Пчыхъээзэхъэр гъэтхэпэм и 29-м филармонием щыкIощт.

Сурэтым итхэр: **Светлана Хва-товамрэ Нэхэе Тэмарэрэ.**

Апэрэр къэзыыхьыгъэр Галин

Язакъоу ордэ къэзыIорэмэ язэнэ-къокъоу къалэу Кострома щыкIуа-гъэм Урысыем ишъолъырхэм къа-рыкIыгъэхэр хэлэжъагъэх. Адыгэ Республикэм и Къэралыгъо филар-моние иоркестрэу «Русская уда-лым» иорэдыIоу, Адыгэ къэралыгъо университетым искусствэхэмкIэ и Институт иапэрэ курс щеджэрэ Га-лина Шкапинцевам апэрэ чыIплэр къыфагъэшъошагъ.

Урыс лъэпкъ ордэхэр къэзыIорэ Галина Шкапинцевар Адыгэ Республикэм имэфэкI зэ-хахъэхэм нахьыбэрэмкIэ ащытэлэгъу. Оркест-рэу «Русская удалым» игъусэу пшъэшбэ нэ-гуф ишыгъэм мэкъэ IэтыгъэкIэ ордэдыр къызы-хидзэкIэ, лъэпкъ фольклорым ибаиныгъэхэм гукIэ уахещэ. Макъэр къабзэу, ордэдышъор ымыщунтхэу, ижбырэ ордэдым гупшысэу хэ-лъыр къызгъэуихын ылъэкIэу иIоф зэригъэпсы-рэм уегъэгущIо.

— Тыкъэзыуцухьэрэ дунаим идэхэгъэ, шIу-лъэгъу къабзэм лъапсэу иIэхэр щыIэныгъэм куоу зэрэхьахэрэм афэгъэхьыгъэхэр, нэмыкI

орэдхэри къэсIох, — тегъэгъуазэ Галина Шка-пинцевам. — Оркестрэу «Русская удалым» ихудожественнэ пашэу, Урысыем искусствэ-хэмкIэ изаслуженнэ IофышIэшхоу, Адыгэ Рес-публикэм инароднэ артистэу Анатолий Ши-пилько сисэнэхьат зыфэгъэгэсэнымкIэ IэпыIэгъу къысфэхъу.

Мыекъуапэ имэфэкI мафэ, къээзэкъ культу-рэм ифестиваль-зэнэкъокъу, бзылфыгъэхэм я Дунэе мафэ афэгъэхьыгъэ концертным, нэ-мыкIхэм Галина Шкапинцевар ахэлажбэу ты-рихьылIагъ. КъедэIухэрэр лъэшэу ыгъэгущIо-хэу, бэрэ Iэгъу зэрэфытеохэрэр тэлъэгъу. Пшъа-шъэм къекIоу, дахэу, зэпэжыужбэу зызэри-фэпэрэр сыда зымыуасэр! ИскусствэхэмкIэ институтым зычIахъэм доцентэу П. А. Серге-евам ригъаджэу ыублагъ. Галина Шкапинце-вармэ Татьяна Крашновамрэ зэгъусэхэу Кос-трома щыIагъэх. НэбгыритIуми апэрэ чыIплэхэр къызыраахыгъэхэм къеушыхьаты Адыгэ Рес-публикэм имузыкальнэ искусствэ хэхъоныгъэ-хэр зэришIыхэрэр.

ТиорэдыIохэм тафэгущIо, ягъэхьагъэхэр Дунэе фестивальхэм асчалъагъэкIотэнэу афэ-тэлэ.

Галина Шкапинцевар АР-м и Къэралыгъо филармоние ия 40-рэ илгъэс фэгъэхьыгъэ зэха-

хэхэм зафегъэхьабыры, лъэпкъ ордэхэм тари-гъэдэлэу шIоигъу.

Сурэтым итыр: **орэдыIо ныбжьыкIэу Га-лина Шкапинцевар концертным хэлажбэ.**

*НэкIубгъор зыгъэхьабырыгъэр
ЕМТИЛЪ Нурбий.*

Зэхэзышагъэхэр:
Адыгэ Республикэм
и Къэралыгъо
Совет — Хасэр,
иминистрэхэм
я Кабинет

КъыдзыгъэкIырэр:
Адыгэ Республикэм
лъэпкъ IофхэмкIэ,
IэкIыб къэралхэм
ащыпсэурэ тилгъэп-
къэгъухэм адырIаэ
зэпхыныгъэхэмкIэ
ыкIи къэбар жъу-
гъэм иамалхэмкIэ
и Комитет
Адресыр: ур.Кре-
стьянскэр, 236

**Редактор
шъхьаIэр**

**ДЭРБЭ
ТИМУР**

**Редакциер
зыхъушIэр:**
385000,
къ. Мыекъуапэ,
ур. Первомайскэр,
197.

Телефонхэр:
приемнэр:
52-16-79,
редактор шъхьаIэм
иапэрэ
гуадзэр:
52-49-44,

редактор гуадзэр-
пшъэдэкIыжэ зы-
хьырэ секретары:
52-16-77.

E-mail:
adygvoice@mail.ru

**Зыщаушыхьаты-
гъэр:**
Урысые Федерацием
хэутын IофхэмкIэ,
телерадиокъэтын-
хэмкIэ ыкIи зэлы-
IэсыкIэ амалхэмкIэ
и Министерствэ
и Темыр-Кавказ
чыIплэ гъэIоры-
шIанI, зэраушыха-
тыгъэ номерыр
ПИ №10-3892

Гъэзетым къыхиу-
тыхэрэм мыштып-
къагъэу къахафэ-
хэрэмкIэ къэзыт-
хыгъэхэм пшъэдэ-
кIыжэ ахы. Къа-
тхэхэрэмрэ гъэзе-
тым щылажбэхэ-
рэмрэ яеплъыкIэ
зэтемыфэн ылгъэ-
кIышт. Гъэзет-
еджэхэм къыт-
фагъэхьырэ тхы-
гъэхэр зэхэтфы-
хэрэп ыкIи къэ-
зытхыгъэхэм
алэкIдгъэхьа-
жыхьхэрэп.

Зыщыхаутырэр
ОАО-у
«Полиграф-ЮГ»,
385000,
къ. Мыекъуапэ,
ур. Пионерскэр,
268

**Пчъагъэр
3560
Индексхэр
52161
52162
Зак. 781**

Хэутыным
узщыкIэтхэнэу щыт
уахътэр
Сыхьатыр 18.00
ЗыщыкIэтхэгъэхэ
уахътэр
Сыхьатыр 18.00